

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.
Pe un jum. . 14 "
Pe o lună . 2-40 "

Nr. de Duminecă
pe un an . 5 Cor.
Pentru România și
America . . 10 Cor.

Nr. de zi pentru Ro-
mania și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRATIYA
Dacă dorim să scriem
INSERTIUNILE
se primesc la adresa
redacției.
Măști publică și Loc de
scrie costă fiecare și 20 ml.
Manuscripte nu se în-
polază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Anul XIV.

NUMĂR POPORAL

Nr. 35

„Astra“

În zilele de Duminecă și Luni »Astra«, Asociația pentru literatura română și cultura poporului român, și-a ținut adunarea generală în Dejul Solnoc Dobâcei, pe malurile Someșului. Cadrele între cari s'au desfășurat lucrările acestei adunări sânt obișnuitele cadre înguste ce ni-se îngăduia din partea celor chemați nu să ne împiedece în înaintarea noastră culturală, ci să ne dea sprijin moral și bănesc. Cei cari au fost de față la această adunare au avut parte de o primire călduroasă, de banchet, de reprezentatii teatrale, de concert și bal. Poate chiar prea mult pentru niște drumeți veniți din depărtări și oboșiți. Așa ne-am obișnuit însă de mult, și cei chemați nu au avut nici un interes să ne învețe că sânt și alte manifestații de viață. Iar noi nu le-am căutat.

Vina, în mare parte, e și a noastră. La noi în genere nu se muncește, ci se face sgomot. Organizațiile politice și culturale ce le avem în deosebitele ținuturi locuie de Români există mai mult pe hârtie. Sânt numai organizații trecătoare, lipsite de legăturile economice simțitoare cu straturile mai largi ale poporului. Organizațiile aceste sânt numai aparențe cari impun și orbesc o clipă, dar nu lasă urme. Sânt ca reogîndirea soarelui de pe un coperiș de tinichea.

Se observă aceasta și la organizația »Astrei« noastre. Dintre vreo 60 de despărțăminte abia vre o 20 desfășoară o activitate multămitoare, activitate care în multe cazuri se reduce la o prelegere două poporală și un raport plin de laude trimis comitetului central. Toată sarcina muncii culturale îi revine deci comitetului central din Sibiu, pus în fruntea Astrei. Și ani de zile la alegerea membrilor acestui comitet nu s'a ținut seamă de țintele și scopurile urmărite de Asociație, ci numai de situația materială sau socială a celor cari aveau să fie aleși în comitet.

La Dej s'a făcut pasul întâi de îndreptare. La re alegerea comitetului central au intrat în șirul membrilor și câteva elemente tinere: protopopul Seliștei Dr. Ion Lupaș, protopopul Orlatului Ion Agârbiceanu, profesorii dela Blaj Gavril Precup și Dr. Ioan Rațiu și profesorul din Sibiu Dr. Ion Borgia, oameni cu preocupări literare cari au muncit cu hârnicie pentru cultura poporului nostru. Alegerea aceasta, firește, s'a putut face numai prin înlocuirea unor membri vechi, dintre cari parte au renunțat la onoarea aceasta, parte nu au fost supărați de-a fi înlocuiți într'o slujbă pentru care simțiau în ei numai puțină chemare. Schimbarea aceasta ce s'a petrecut în jurul conducerii Astrei nu poate fi socotită însă de nimeni ca un semn de neîncredere în »bătrînii« noștri, dovadă dragostea și aplauzele cu cari a fost salutată re alegerea »bă-

trînilor« Iosif Șterca-Șuluțiu, Andrei Bârseanu, Partenie Cosma, Nicolae Ivan, Dr. Liviu Leményi. Intrarea elementelor acestora cu alte preocupări decât împăcarea nevoilor zilnice nu e nici o *învingere* a »tinerilor«, nici o *înfrângere* a »bătrînilor«, ci a fost o *trebuință* de mult simțită.

Cercul de muncă al »Astrei« se lărgește tot mai mult și îmbrățișează tot mai mult adevăratele ținte ale ei. Noul program de muncă dă o deosebită atențiune chestiunilor economice, vreme atât de îndelungată date uitării. »Astra« nu e înființată decât în rândul al doilea pentru cărturarii noștri. Chiemarea ei trebuie să fie înainte de toate sprijinirea începuturilor de cultură ale straturilor țărănești mai largi, luminarea drumurilor pe cari trebuie să înainteze, și tinderea de mijloace pentru a le înlesni calea ce o au de făcut. Iar temeiul culturii poporului e organizația lui economică care duce la independență materială și dă răgazul de lipsă pentru deslănțuirea nevoilor culturale și literare: dorul de-a citi și a-și largi cunoștințele.

Noul program de muncă prevede înainte de toate înlesnirea înființării de tovărășii și tot felul de însoțiri economice, prin distribuirea de scrieri și cărțile, cari să explice rostul acestor organizații economice, să dea îndrumările trebuincioase în ce privește calea înfăptuirii și sfaturi în ce privește conducerea lor. Pe lângă aceste cărțile, »Astra« s'a mai îngrijit și de un

FOIȚA ZIARULUI »TRIBUNA«.

Morarul.

Dacă treci, pe jos ori călare, prin sălciișul des și înalt, plin de răcoare și de o sumedenie de țințari, moara popilor nu o zărești nicădea. Ci de te oprești și ascuți, pătrunzând sbârâniul subțire al ciudatelor musculițe plângătoare, se aude vuetul îndepărtat al morii. Se aude dar nu știi din care parte vine. Sălciișul moale, prăsit pe vechile alvi ale râului, e înconjurat de două părți, spre miazăzi și apus, de-o pădure veche de stejari. Cărarile ce șerpulesc sub umbra sălciiilor sânt veșnic umede, și l o plăcere să mergi descuț pe pelița lor fină și netedă. Unde și unde, pe potecuțele bătuțite, se zărește potcoava calului. Numai dacă ești umblat prin părțile locului, poți afla mai repede drumul de care, ce duce la moara popilor.

Moara asta e veche și se spune că pe vremuri a fost proprietatea »popilor«, a »băraților« cum le spun bătrânii, a unor călugări franciscani. Dar de mult a trecut, nu se știe cum, în mână românească. Pe hotarul a șasesprezece sate e singura moară, și roțile numai atâtă au hodină până se ferecă pietrele. Apa râului, cât ține vara, e mică, până în genunchi, dar lazul e puternic și vuetul morii și mirosul parfumat al fânii proaspete pătrund, seara târziu, până departe. Numai primăverile și vara, când vin puvoale mari, trece prin păduri departe și mugetul valurilor întunecate, în cari se învâluie năsipul, ca și când ar fierbe.

Patru drumuri duc la moara popilor, din patru

părți de hotar. Dar cel mai umblat e drumul ce trece prin sălciișul mare, drumul dela miazăzi. Și de aici, ca să ajungă sacii în moară, trebuie trecut, când e răul mare, cu luntrea. Atunci era povara morarului mai mare. Creștinii se cam fereau să vină cu măcinș pe drumul acesta, când șiau apa mare. Căci lerotel, morarul, din ce era și altădată tăcut și mănios, în vreme de apă mare, când trebuia să-și poarte și de treizeci de ori luntrea peste râu, era numai sudalmă. I-se întuneca lafa, i-se tulburau ochii ca apa râului de deșup, și de câte ori descărca o povară de saci, șlobozia câte o înjurătură, de l-se ridica părul în cap. Ba înainte cu vre-o zece ani, se spune că, văslind într'o primăvară, cu greutate multă în gâoacea lui, peste valurile înviforate, a răsturnat în apă sacii și doi oameni, pe frate său Manoil, și pe omul cu bucatele.

S'a cufundat și el, dar a leșit cu ușurință la țarm, pe când pe cei doi nu i a mai aflat nime. De atunci, când sânt ploii mari, și când se topesc zăpezile, creștinii, din partea asta, cam încunjură moara popilor. Nu crede nimeni că morarul lerotei cu vola ar fi răsturnat atunci luntrea, dar, când îl vedeau așa de întunecat, se temeau să nu înlepte prea tare de-o parte, să nu i apuce parul sub luntre. Oamenii încunjură primejdia până când pot. Dar de multeori în ploile mult, făina i pe isprăvite, și trebuie să meargă la moară. Mulți își zic: a fost atunci o întâmplare nenorocită, ceasul rău le-a dat în cale. Nici până atunci, nici de atunci încoace nu s'a pomenit să se mai încece cineva la moara popilor.

Moara lui lerotei e cu șase pietri. Șase roți puternice, șase cercuri negre se învârt pe cape-

tele de stejar, lucind în soare, îmbrășiind nouași de pulbere argintie, brăzdași de curcubeu. Din când în când trosnesc încheieturile și gem oboșite sub povară. Prin trei scocuri luneaș țepiș apa lucie, masivă, ca sticla topită, și se făcămă spumând în spițele roțiilor. În lăuntru, în moară, plutește veșnic pravul alb de faină, se așează domol, nevăzut pe vestminte, pe țefe, dându le oamenilor cari intră în moară înfățișarea aceea ciudată care-l schimbă aproape cu totul. Ii face par'că mai înalți, mai biânzi, mai buni.

Numai morarul lerotel se vede veșnic încrunțat, și supt obrăzarul acela fin de faină. Nu i treabă pe un om de vre-o veste de pe cele sate, ca alți morari, nu stă de glume, ci se poartă mereu dela o piatră la alta. Suie scările, le coboară, cercetează în coșuri deasupra, freacă făina călduță între degete, la vama ș'o varsă în coșurile puternice de stejar, izbînd măsurile.

De o grămadă de ani acuma morarul lerotel se face pe zi ce merge tot mai nesuferit cu oamenii. Câte odată i sare în nas și se aprinde din nimica toată, ca un chibrit.

Înainte vreme oamenii l-au știut scump la vorbă și lute la mânie, dar totuși, de când s'a înecat frate său Manoil, se schimbase tare.

Morarul lerotel are patruzeci și cinci de ani și nu i înșurat încă. Oamenii prin șasesprezece sate povestesc că mai de mult, pe când era lerotel mai tînăr, n'a fost femele mai tinerică și mai frumoasă, care să nu fi voit să l însoțească pe bărbat cu carul la moară. Și rari au fost acelea cari să nu se fi dat în dragoste cu morarul. Omul dracului, povestesc sătenii, și de omul dracului totdeauna i place la muiere.

sfătuitor *via*, un conferențiar agronomic care stând în slujba ei va călători prin ținuturile locuite de Români și va lumina poporul prin prelegeri economice. În același timp se va da o deosebită atențiune și »bibliotecii populare«, care pe viitor se va publica în fiecare lună și se va trimite *gratuit* tuturor membrilor ajutători.

Fără îndoială, nu ajunge aducerea de hotărâri frumoase. Ele trebuie și duse la îndeplinire. Mijloacele de cari dispun toate instituțiile noastre culturale sânt foarte mărginite. Și aici începe rolul însemnat al cărturarilor noștri: prin sprijinirea »Astrei« — sprijinirea poporului care-i susține.

Cât de frumoase sânt cuvintele marelui Arhieru Șaguna, rostite de dl Dr. Ștefan C. Pop, la adunarea din Dej, în numele »Asociației« arădane: »Ierarhia bisericească are datoria sfântă a veghea neadormită asupra libertății culturii naționale«. Șaguna în viața preoțimea să țină în toate vremile cu sfințenie la această datorie și-i îndemna să se facă membri ai acestei societăți.

Au trecut aproape 50 de ani dela înființarea »Astrei« și numărul membrilor ei abia e de 2000, — la un popor de 3 milioane. Aâtea apeluri au fost adresate de către adunările generale și comitetele centrale către marea obște românească și glasurile s'au pierdut aproape fără răsunet. Iar pilda arhierului Șaguna n'a găsit urmaș la arhierii noștri de azi, cari publică circulare multe, către preoțimea lor în afaceri multe și mărunte, fără să socotiască de cuviință să îndrepte băgarea de seamă a acestei preoțimi și asupra Astrei.

Toată greutatea înfăptuirii planurilor făurite va apăsa deci și în viitor umerii comitetului central. Iată, deci, de ce a fost trebuință și de puteri mai tinere cari, ajutați de cumințenia bătrânilor, să deștepte tot mai mult interesul obștei pentru »Astra« și să asigure înfăptuirea făgăduințelor făcute.

Magistralul cuvânt de deschidere, rostit de vicepreședintele Asociației, tuturor iubi-

tul profesor dela Brașov Andrei Birseanu, a luminat căeva colțuri tainuite ale unui viitor frumos, de cari, ajutată de noul comitet premenit, »Astra«, nădăjdum, se va apropia de-acum încolo cu pași repezi.

Tisza și partidul naționalităților. Din Cluj ni-se scrie: Petrecând contele Tisza zilele trecute pe o proprietate a sa din Cojocna, s'a întâlnit și cu câțiva fruntași români, cărora le a declarat că recunoaște și un partid pe baze naționaliste, dar numai deocamdată, până se urmează tratativele și cu obligamentul ca partidul naționalist să se desființeze după ce justele lui pretențiuni vor fi mulțumite.

Acest deocamdată spune îndeajuns... Noi vrem o pace fără făgăduinți și legăminți cu două înfelesuri.

Ieszenszky — în țintirul dela Tebea. Autorul moral al sângeroaselor alegeri parlamentare din Ungaria, secretarul general dela ministerul de internă, faimosul Ieszenszky, își petrece concediul, după cum am anunțat deja, în Arad. Imprejurarea că acest notoric dușman al românilor, și a ales ca loc de vilegiatură tocmai ținutul Aradului e îndeajuns de semnificativă și nu greșim atribuind prezenței lui Ieszenszky în acest compact ținut românesc importanța unei încercări de explorare a unui însemnat teren strategic al nostru. Zilele acestea adică, Ieszenszky a făcut un turneu de excursii în comitatul Aradului, vizitând comunele mai fruntașe de pe valea Crișului și trecând și pe pământul sfânt al mării noastre din trecut, în țara Zărândului de oținioară — la Baia-de-Criș, la Tebea și la Brad. Epigonul fanatic al rebelilor din 1848 a avut chiar temeritatea să profaneze glia sfântă căreia noi ne-am juruit visurile de înălțare, intrând cu suita sa de funcționari unguri din Arad în țintirul dela Tebea. În fața înfricoșatului mormânt și în fața legendarului stejar al lui Horea, el s'a prins să le povestească tovarășilor săi, așa după cum a învățat el din biblia minciunilor ungurești, minunata poveste a luptelor ce-am

purtat pentru desrobirea neamului nostru. Crengile uriașului stejar vor fi fremătat ca de zbuciumul unui mare suflet nevăzut, talmăcind în limba lor o tainică prevestire poruncitorului vremelnic al zilelor noastre..

Căci fremățul acelor crengi legendare ce-au ocrotit odată de demult pe căpitanul Horea pătrunde departe, dincolo de crestele munților apuseni ai Ardealului, până în inima putredă a țării și cutremură cu înțelesul lui tainic conștiința celor de-o simțire cu Ieszenszky, cum l-a cutremurat și pe el, și mulți vor veni ca el, cu timpul, să facă actul de spovedire instinctivă în fața sfântului mormânt și în fața sfântului stejar dela Tebea..

Ordonanța de catehizare. În unul dintre numerele noastre din urmă anunțasem că administrația noastră ungurească pornise o goană nebună după preoții români cari nu se supuneau ordinațiunii lui Apponyi și n'au propus religia în ungurește.

Peste 300 de preoți au fost defalmați că ar fi »agitatori primejdioși«. Impotriva alor 5 preoți s'a și pornit cercetare disciplinară, oprindu-li-se congrua.

»Telegraful Român« anunță acum că în urma unei noi intervenții și acestor cinci preoți li se va da congrua, constatându-se netemeinicia învinuirilor.

Cea dintâi sedință a camerei, nu se va ține în 26 Septembrie (după cum am anunțat ieri, bazați pe informația corespondenței »K. E.«) ci în 27 Septembrie.

Delegațiunile. Din Viena ni se anunță: Azi la orele 10 a avut loc în palatul ministerului de externe consiliul de miniștri comun ce s'a întrunit pentru a stabili proiectul de budget al monarhiei. Consiliul a fost prezidat de contele Aebenthal, ministrul de externe și au fost de față baronul de Schönalch, ministrul de război, contele Montecuccoli, comandantul marinei, contele Khuen-Hérvády, primul ministru ungar, baronul Dr. Bienert, primul ministru austriac, cav.

Și se cludea vre o babă bătrână: cum de-i poate plăcea la o nevestă lănară de-un om așa de întanecat? Inșă acum, de mulă vreme, nu via mueri la moară, ci via bărbații singuri.

Moara popilor a moștenit o lerotei și cu frate-so Manoil dela țatal ler, morarul cel bătrân. Acesta doarme de mult sub umbră deasă de nuc, în grădina morii. N'a avut alți copii bătrânul, dar și aceștia doi nu l'au lăsat aa moară în pace. Zăcea bătrânul pe păcel și, în huiatul cunoscut al roșilor, aștepta să-l bată ceasul. Pe feciorii lui inșă, numai cu o zi înainte de moarte, l'a văzut pe amândoi deodată lângă patul lui de bolnav.

— Voi, le zise bătrânul, moșteniți o avere frumoasă. Moara asta nu l'un corn de țară, dar vă dă la amândoi și copiilor voștri din ce să trăiți. Tu lerotei ești mai mare. Ești cu cincisprezece ani mai mare decât Manoil. Se cuvine să umbii cu dreptate, și să împărțești cu dreptate.

Feciorii n'au răspuns, ci leșind apucată pe două cărări.

»Safto, zise bătrânul mânlos, auzi aici, Safto«. lerotei să știi că-i un nemernic. Poarlă gând rău asupra lui Manoil.

Bătrâna încerca să-l îmbune; că l-se pare numai, că nu i nimic. Dar bolnavul muri nemângălat.

După ce-l îngropară, cei doi frați se înstrăinară și mai tare.

Bătrâna cerca să facă pace: »Trei pietri la unul, trei la altul, așa-i după dreptate, așa l după frăție, dacă nu voți să puneți tot la un loc. Dacă tu nu mi-l da și mie, lerotei, n'am să mă supăr. Manoil nu mă va lăsa să mor de foame«.

Lerotei privi atunci cu dușmănie la bătrâna: »Cinci pietri, înțelegi d ta, cinci pietri sânt ale mele. Asta n'a muncit încă la moară. Era în fașe când eu mă zoleam toată ziua. Dreptate a avut taica, după dreptate am să lucru«.

Manoil s'a învoit așa. »Nu l nimic, malcă, o să pot trăi și după o plată. Mă mir numai ce va face el cu atâtea bucate«. Apoi întorcându-se spre lerotei, cu glas de împăcare: »Spune mi drept, frate, vrei să te însori? Dacă te însori, îți dau dau toate șase pietrele și eu voi rămânea ca morar cu plată, până mă voi căsători și eu«.

Lerotei clipi aici din ochi, un zâmbet li lumina fața.

»Bun băiat ești, Manoil. Da, vreau să mă însor. Trece vremea și pe urmă n'am să-mi mai aflu nici nevestă. Rămâi inșă c'o parte până voi face cununia«.

Cinci ani stătu lavoiaia asta, dar lerotei n'avea gând de însurătoare. Dimpotrivă se feria de fe-

mei, încunjura oamenii și se făcea tot mai făcut.

Oamenii prin satele vecine scorniră vestea că lerotei are comori întregi de bani. Spuneau că, pe lângă ce câștigă dela moară, are băeț greu de pe când era băiat, când moara popilor era locul de întâlnire al unor hoți vestiți în tot ținutul. În acești cinci ani lerotei se purta cu frate-său cu mare dragoste, îl povățuia cum să-și grijească, cum să-și vândă cu preț bun bucatele ce l veniau din vama unei pietri. Nu mergea odată la oraș să nu-i cumpere un tabac, cu cuțit, o tabacheșă. Manoil avea acum douăzeci și patru de ani și începu să vadă în sufletul fratelui său. De multe ori băga de seamă cum trece lerotei cu vama dela roata lui și grabnic o varsă în coșurile sale.

»Îți stă la inimă și piatra mea, ticălosule«, își zise într'o zi, și o scârbă nemărginită li umplu.

În seara aceea, la cină, Manoil zise.

»Au trecut cinci ani frate și tu nu te-ai însurat. În vremea asta eu cu maica am trăit din venitul unei pietri. Acum să știi că stricăm învolala. Am să mă însor eu și cer, de azi într'o lună, venitul după trei pietri. Asta e după dreptate și are să se întâmple«.

Lerotei se stăpâni, zimbi sec, și zise: »Ai să te însori? Foarte bine faci. Vorba aceea:

DUDÁS SÁNDOR

cojocar în

Kolozsvár, strada Unio Nr. 12.

Pregătește tot felul de articoli aparținători acestei brange, în preț favorabil precum: Bitușe de călătorie, tocuri pentru picioare, lănării, cojoace pentru bărbați și femei, după modele franceze și engleze, colilere, manoșane, etc. Mare depozit de covoare de lână. Cumpăr tot soiul de blănării de vânat.

de Bilinsky ministrul de finanțe austriac și Ladislau Lukács, ministrul de finanțe ungar.

Dupăce delegațiunile vor trebui să desbată două bugete, deoarece anul trecut ele nu s'au întrunit.

Vitalis. De vre-o trei săptămâni încoace, jandarmeria din Bihor nu mai are nici zi nici noapte. Una sută douăzeci de jandarmi... viteji și disprețuitori de moarte cutreeră văile și dealurile Bihorului pentru a prinde un haiduc vestit, Vitalis, care a săvârșit mai multe omoruri...

Și jandarmii nu-l găesc nicăiri, deși zi de zi li se aduce la cunoștință unde a fost zărit.

«Hei, dacă ar fi vorba de 10 «valahi» pașnici și fără arme, cum i-ar înhăța chiar și numai doi jandarmi de-ai noștri viteji și disprețuitori de moarte... Dar Vitalis e țințar bun care îți împușcă și pasărea din zbor...

Și 120 de jandarmi îl caută zi și noapte de trei săptămâni de zile și nu-l găesc, deși zi de zi li se aduce la cunoștință unde a fost zărit.

Scrisori din București.

Infrumusețarea unei stațiuni climaterice. — Vestii din Basarabia. — Prinderea unui șef de bandă la Constanța. — Zborurile lui Vlaicu.

București, 6 Septembrie.

Una dintre cele mai frumoase regiuni ale țării este fără îndoială Valea Teleajenului, unde se află mănăstirile Chela și Susana, la a căror ridicare și infrumusețare au contribuit mult și mocanii seceleni, cari au cutreerat și cutreeră și acum munții din acea regiune cu turmele lor. Numele multora din aceștia figurează în lista binefăcătorilor acestor sfinte lăcașuri. Și chiar astăzi între călugări și călugărițe partea cea mai mare sânt din Sicele.

Cu toată splendoarea regiunilor, aceste locuri sânt puțin cercetate de locuitorii orașelor. Oaspeții din centrele României sânt rari, cei din jurul Brașovului și mai rari, cu toate că din spre Brașov comunicația este cu mult mai ușoară. Când și când câte un cucernic creștin vizitează lăcașurile sfinte din această regiune și rar de tot câte un străin dus mai mult de curiozitatea de a vedea viața călugărilor ortodoxi. Lista vizitatorilor mănăstirii Suzana ne lămurește pe deplin în această privință. În ultimii doi ani un singur ungar a fost pe la această mănăstire și cu o obrăznicie caracte.istică a notat în registrul oaspeților următoarele observații scrise în ungurește: N'am nimica de spus. Dacă scriu în acest registru o

fac numai ca să fie ceva scris și în limba ungurească». Șovinistul nu și-a lăsat năravul nici în acest lăcaș de repaus sufletesc și de rugăciune.

Tot în acel registru am citit acum vre-o două săptămâni următoarele versuri scrise de un cetățean din Ploiești, care se vede este foarte încântat de persoana sa simandicoasă:

Las ca suvenir
Și spre pomenire
Iubitul meu nume
Și scumpul pronume.

Scumpul pronume al cetățeanului e unul dintre mii de Popești, care s'a rătat în acest frumos colț de ralu și nici splendoarea fără de seamăn a naturii nu l-a făcut să înțeleagă ridicolul.

Acum se anunță din Ploiești că în acest oraș s'a format un comitet de inițiativă compus din profesori, avocați, ingineri și alți intelectuali, cari vor forma o mare societate pe acțiunile spre a putea exploata în chip rațional această stațiune climaterică. La Susana și la Chela se vor zidi vile și hoteluri pentru găzduirea vizitatorilor. Lucrările vor începe chiar la primăvară. În chipul acesta publicul va fi atras în aceste frumoase regiuni, cari ar fi bine să fie vizitate cât mai des de ai noștri. Mai ales vara când, la Văleni se în cursurile de vară, al căror înălțător scop este în deobște cunoscut.

Dacă din Ardeal și Ungaria știrile, de bine de rău, pătrund în președintele României, în schimb din Basarabia știrile sânt atât de rare. Și doar legăturile dintre cei de aici și dintre frații basarabeni nu s'au rupt cu totul. Instituțiunile bisecești au în Basarabia averi, au moși, pe cari le lucrează în mare parte țărani români. Apoi comunicația cu Basarabia este așa de ușoară. Zilele trecute s'a ținut la Chișineu licitație pentru darea în arendă a moșilor, pe cari le are în Basarabia epitropia sf. Spiridon din Iași. La această licitație au asistat și d-nii Em. Pușcariu și D. Botez, care, într'un interviu acordat unui ziarist a declarat următoarele cu privire la impresiile ce li le au făcut frații basarabeni:

»Ne-am format convingerea — spune d. Botez — că țărani din Basarabia au a suferi mult din cauza lipsei de pământ. Ei sânt harnici, muncitori, însă nu dispun de pământul necesar pe care cultivându-l și și poată întrefine familiile.

Imprejurarea aceasta l-a îndemnat să se constituie în obștii și se să prezinte la licitații pentru a lua în exploatare moși.

Așa la licitația de dăunăzi mi-s'a umplut sufletul de mulțămire văzând pe țărani reprezentanți ai obștiilor, venind alături de mari proprietari și desfășurându-și chimiriile pentru a depune garanția care să le dea dreptul a licita.

Erau toți oameni cuprinși, viol și plin de sănătate. Vorbesc graul vechi moldovenesc și mulți din ei nici nu cunosc aproape de fel limba rusească.

Dar și țărani basarabeni ca și cei dela noi au a suferi din cauza trusturilor arendășești.

Așa la licitația pentru arendarea moșilor Casei sf. Spiridon se formase sindicate în fruntea cărora se aflau marii proprietari.

Aceștia au luptat cu strășnicie împotriva obștiilor țărănești, urcând în chip simțitor prețul arenzilor pentru a înălțura pe țărani.

Dar și aceștia simțind lupta ce se da împotriva lor, au ținut piept marilor agricultori sindicaliști.

Casa sf. Spiridon are în Basarabia 5 moși mari cari li aduceau până acuma un venit de 400.000 lei anual.

La recenta licitație prețurile de arendă s'au urcat cu aproape 40 la sută, așa că veniturile casei au crescut cu aproximativ 174.000 lei.

După cum se știe, guvernul otoman a luat cele mai severe măsuri pentru stăpîrea bandelor din Macedonia. În urma acestor măsuri mulți șefi de bande greci și bulgari au părăsit câmpul de luptă refugiindu-se care încotro apuca. Unul dintre acești șefi, anume Gheorghe Tudor Sava, imbarcându-se pe vaporul italian Bulgaria a sosit la Constanța. Aici a fost însă descoperit de autoritățile românești, cari l-au arestat.

Gheorghe Tudor Sava a comis o serie de omoruri și jafuri în ținutul Monastirului. Era un dușman neîmpăcat al redespăptării naționale a Românilor și unul dintre cei mai devotați apărători ai grecismului. În Noembrie 1905 el a omorât pe directorul școlii române din Vlaho-Clișura, Constantin Ghica. A fost condamnat în lipsă, neputând să fie prins. La 1908 el apare din nou în ținuturile românești, comișând mai multe atrocități. Intre alții, în Iunie 1909 ucise pe fruntașul român Nicolae Iogu și pe un fiu al acestuia, Constantin, care era un copil în vrâstă de abia vre-o nouă ani.

Urmărit de autoritățile turcești, banditul se refugie în Athena, unde trăi nesupărat de nimeni cât va timp. Aici însă nu putea să mai săvârșască crime. Porni deci iar spre Macedonia. De oare ce însă a fost observat de agenții turci, el își luă drumul spre România. Norocul a făcut

Insuratul de vreme. Dacă te însori, nu mai am nimic de zis: împărțim. De vre-o opt ani muncim și tu, cinci ani mi-ai dat partea cea mai mare. Numai să-ți dea Dumnezeu noroc. Și iar li trecu peste fața întunecată un zîmbet șters. Dar în clipa următoare se umplu de venin, se îngălbeni, li veni rămeșelile și leși în curte. Chiar acum socotia ei sosită vremea să-i ceară lui Manoil și piatra lui. Cinci ani a mers spre ținta aceasta, și acum să vie frate-său să-i smulgă lumina ce i a luminat în suflet.

Când a intrat în seara aceea în moară, oamenii cari erau la măcinis se speriară. Nici când nu l-au văzut așa de slab și de abătut. Tresăriră ca la vederea unei năluci.

De a doua zi a început să ploaie. Și se învălulau norii ca grele pale de fân plouat, și creștea râul mereu, vîind departe în păduri. Roșile, toate șase, svârtau picuri grei, murdari, până sus, în înălțimi. Și pe ploile acestea curgeau carele la moară cu nemiluita. Șase săptămâni arsesse înainte seceta și moara nu prea făcu spor. Dar acum lerotei era vecinic în luntre și trecea sacii.

Strigau oamenii îngrozii de pe țărmuri: »Morarule, griji că-i îneci morarule. Uite valurile cum lasă, cum sar ca niște lupi fiamânzi din apă. Stai, nu mai trece!»

Oamenii nededați cu apa, fricoși, dar lerotei vâsila neobosit, încordându-și mușchii de oțel.

Cătră amiazi odihni pe țărmul din spre moară, supse cu lăcomie, o țigară, își luă apoi parul și voi să sară în luntre. Dar atunci se opri deodată, se învârti într'un picior, și chlu.

»Uu, măi Manoil, mă!»

De pe țărmul celalalt nu se auzia nimic, se vedeau numai semnele ce le face.

Din moară Manoil veni îndată și se apropie de luntre.

»La ț un par și vino de-mi ajutor. E mânia lui Dumnezeu aici!»

Voinicul luă parul, se puse la cârmă și trecură să încarce sacii. Când au părăsit țărmul, cu luntrea plină, de două degete sta numai vasul afară din apă.

»Trageți în jos unde se potolesc valurile», răcniau în vulețul mare de apă oamenii de pe țărm.

»Las' cârma în jos lerotei. Las'o pentru Dumnezeu! Hei, dar ce faci tu?» strigă Manoil, înțepenindu și parul din toate puterile în năsip. Opintirea lui nu mai plăti nimic însă. Asvârlit de par, cîzu în valuri și luntrea întregă fu copleșită de apă într'o clipă.

De-atunci lerotei e singur stăpân la moară. Bătrâna nu mai număra. Bătrâna se roagă ziua în-

treagă pentru sufletul lui Manoil, care a murit negrijit și fără lumină, ca un păgân. Se roagă pentru sufletul lui care va pluti deasupra apelor, pe când trupul lui va fi mâncare peștilor.

Bătrâna se topește de pe picioare, ca o lumină. Dar nu se topește de căldură și lumină, ci de frig și de întunec. De câteori îl vede pe lerotei, o pătrund fiori de ghiță și-i pare că-i pusă între sloi.

Bătrâna nu putea crede că feciorul ei cel mai mare să-l fi înecat cu voia pe feciorul ei cel mai mic. Amândoi erau copiii ei. Dar din ziua aceea pe fața lui lerotei se puse pecetea desnădejdi, pecetea morții. Bătrâna, în întunecul de pe față, din ochii lui, simția păcatul mare și greu.

Treceau ani după ani și ghița nu se mai lua dela inima bătrânei, căci umbra rece încă nu mai cădea de pe fața morarului. Oamenii își uitaseră de Manoil, de întâmplarea aceea. Dar moartea lui săpa mereu, clipă de clipă, în sufletul lui lerotei, și lerotei chinula pe bătrâna. La judecată n'au avut ce-l face: l-a prins valul și l-a izbit în afunzimi. Dar de atunci simția lerotei că este cineva care va și cauza morții lui Manoil: bătrâna. Și lucru ciudat, n'avea ciudă pe dansa, ci se temea de bătrâna. Amarnic se temea. Abia da prin casa de două trei ori pe zi. Fînța ei li ur-

Cei cari doresc: **mobile**

bune,
frumoase,
ieftine,

să se adreseze cu toată încrederea fabricanților de mobile
Székely și Réti
din Marosvásárhely,
(Piața Széchenyi 47).

La cerere prezentăm și în provincie bogata noastră colecție. La înțelegere aparte expedăm franco în ori ce parte a Ardealului. - Atelier de primul rang.
— Mare asortiment de trusouri pentru mirese.

insă ca el să fie prins și arestat la Constanța. Și va fi silit acum să ispășască sângele nevinovat al fraților macedoneni pe cari i-a ucis cu sete de bestie.

Inginerul Vlaicu își continuă în fiecare zi cu mult succes zborurile sale, cari atrag tot mai mult public. Entuziasmul în jurul inginerului aviator crește tot mai mult. Și pe câmpul dela Cotroceni, lumea aleargă urmărind cu mult interes zborurile. Ieri după amiază, cu tot timpul nefavorabil, Vlaicu a făcut în fața publicului adunat două zboruri. Primul zbor a avut loc la orele 5.50 după amiază, aparatul, ridicându-se până la înălțimea de 100 de metri, s'a îndreptat spre comuna Militari. Aviatorul făcu câteva evoluțiuni, cari au stârnit admirația tuturor asistenților, apoi ateriză, fără de nici o greutate.

După o scurtă pauză, Vlaicu se ridică din nou, cu o viteză de 70 de kilometri pe oră, până la o înălțime de 150 de metri. Făcu iarăși câteva evoluțiuni și se coborî, în uralele entuziaste ale mulțimii, la locul de unde a plecat. Publicul a felicitat cu multă căldură pe inginerul aviator, rare a promis că va face în curând zboruri și mai interesante.

De remarcă este că de astădată și zărele strălucite din București, cari la început căteau împotriva aviatorului nostru, au fost nevoite să-l recunoască meritele. Astăzi ele sânt nevoite să înregistreze succesele lui Vlaicu, succese, cari ne servesc numai spre cinste
Correspondent.

Inaugurarea filialei din Siria a băncii „Victoria“.

O dorință de ani de zile a noastră a podgorenilor, am văzut-o realizată, Duminică în 18 Septembrie a. c., când a fost deschisă filiala băncii »Victoria« în Siria.

Țineam ca inaugurarea acestei filiale, cu care ne-a învrednicit direcțiunea institutului de credit și economii »Victoria«, — să se facă cu solemnitatea cunoscută festivităților de felul acesta; și ne-a fost mare bucuria, când am văzut că din partea institutului încă am fost onorați cu prezența unui grup de 15 funcționari în frunte cu distinsul nostru financiar și neobositul secretar d. Sava Raicu dimpreună cu venerabilul domn

măria în moară, nu-și mai putea face socoteliile cum se cade, nu mai lua vama, nu se mai putea lățelege cu oamenii.

«Ce ai tu, Ierotei, măică, îi zise bătrâna într-o zic».

Faciorul își plecă grumazul. Simți o povară mare la cap.

Ești bolnav?

— Da, sânt tare bolnav. M'am gândit să vindem moara și să mergem de aici.

— Să vindem moara! Moară rămasă dela bătrânul! Și unde să mergem?

— Într'un sat ori unde. Aici nu mai pot sta. Ori rămâi d-ta, pun un morar, și eu mă duc?»

Bătrâna începu să l vorbească cu milă. Dar cu cât îl privia, cu cât îl simțea mai aproape, dușmănia în sufletul ei zdrobit, creștea tot mai tare.

»Vrei să fugi, Ierotei, faciorul. Eu știu de ce vrei să fugi. Dar vei alerga zadarnic să scapi de umbra lui Manoil. Nu vei avea liniște, săracule. Milă mi-e de tine, dar te urăsc, te urăsc din suflet. De ce l-ai înecat?»

Nicolae Marcu, membru în comitetul de supraveghiere.

Vizita oaspeților aradani a făcut o impresie foarte bună, atrăgând și mai mult public la această seibare.

Di secretar Sava Raicu, însoțit fiind de membrul în direcțiune, di Axente Secula, merg la biserica gr. or. română, unde dimpreună cu întregul grup de funcționari participă la serviciul divin. După terminarea serviciului divin ne îndreptăm cu toții către edificiul, unde este aranjat localul filialei: o casă situată în centrul comunei, renovată și acomodată pentru birou. Exteriorul curat și simpatic, interiorul cu gust și comod aranjat, face impresie bună.

Direcțiunea respectând datinile bisericesti din strămoși, a lăsat să se facă sfeștanie în localul filialei, la care di Raicu a invitat întreaga inteligență din loc, întreaga preoșime în frunte cu protopopul Mihai Lucaș și întreg corpul învățătoresc, în frunte cu venerabilul domn Ion Bogdan director local. În asistența numeroasă am remarcat pe distinși advocați: dd. Dr. I. Hotăran și Dr. E. Monția, pe câțiva funcționari consistoriali din Arad, mai multe d-ne și d-soare; apoi un impozant grup de țărani (vre-o 200 înși).

În mijlocul bucuriei generale se celebrează cu deosebită ceremonie sfeștania, la sfârșitul căreia di secretar, în calitate de exmis al Direcțiunii, ia cuvântul și dă expresie deosebitei sale bucurii, că i-s'a dat onorifică sarcină de-a conduce serbările inaugurale ale filialei. D-sa, făcând un frumos și potrivit expozeu financiar-economic, tâlmăcește sentimentele, de care a fost stăpânită și intențiunile, de cari a fost condusă Direcțiunea când a decretat înființarea acestei filiale.

»Vrednicia și hărnicia d-voastră, iubiți și bravi frați, a îndemnat direcțiunea institutului nostru să dureze pe seama acestor ținuturi, f'ială, care să apere și sprijinească interesele d-voastră economice-financiare!« — spune di Raicu, adresându-se cu multă căldură către țărâtimea adunată, în număr atât de frumos.

D sa își exprimă dorința ca această filială să poată înregistra printre rezultatele muncii sale, întărirea agriculturii, crearea unei industrii românești și un avânt în dezvoltarea comerțului.

Ierotei morarul nu mai auzi cuvintele din urmă. Țigând de spaimă, ieși ca o furtună din casă și nu se abătu la moară. Se pierdu departe prin sămănături.

Moara popilor acum e îngrijită de un morar pe plată. Ierotei își face anii grei de robie. S'a înștiințat singur ca ucigaș al fratelui său. Bătrâna, uitată de moarte trăiește și acum. Tușește prin casă și zice ocinași, și împarte făina la săracii din zece sate, pentru bătrânul ei, pentru Manoil săracul, dar tot mai multă pentru nenorocitul de Ierotei.

Și vulețul morii răzbește și acum până departe prin sălciiș, și roatele negre asvâră în înălțimi picuri de diamant și nouași tăiași de curcubeu. Dar pe drumul dintre sălciiș trec acum mai multe care. Nu se mai tem când trec cu luntrea. Căci alt morar, morar cu simbrie, vâslește acum. Trec mai încet sacii, trec mai puțin odată, ca sub mâna lui Ierotei, dar oamenii sânt mai bucuroși acum, și cinstesc pe morar cu rachiu și-i povestesc de sufletul întunecat al morarului Ierotei și de Manoil cel pierit în valuri.

»Luceafărul«.

I. Agârbiceanu.

După acestea predând filia'a destinației sale, recomandă publicului pe delegatul direcțiunii, di Axente Secula, un fruntaș indeobște cunoscut și iubit al Siriei, apoi pe șeful de birou di Atanasie Popoviciu, un modest, cinstit și prea bun român, în care societatea din Siria câștigă un membru de valoare, și în fine recomandă pe di Romul Bogoeviciu, casierul filialei, un tânăr și harnic funcționar.

A fost deosebit de emoționant momentul, când di Raicu predând steagul »nepătat, cinstit și mândru« al conducerii, viitorilor conducători ai filialei, îi roagă pe aceștia în fața publicului asistent să grijască de numele frumos al băncii, și să-și dea toată silința ca să contribuie și filiala cât se poate mai mult la ridicarea numelui ei.

Di Aurel Secula, răspunde în termeni aleși, promițând că conducătorii acestor filiale se vor năzu totdeauna să stea la înălțimea chemării și se vor strădui ca despre filiala din Siria să se audă numai vești bune. Mulțumește apoi în numele șrieniilor pentru distincția cu care au fost onorați, prin înființarea filialei la Siria.

După acestea în casa ospitalieră a d-lui Secula s'a dat un prea bogat prânz, în onoarea oaspeților.

Sânt interpretul podgorenilor, când vin și eu, pe această cale, să aduc deosebitele noastre mulțămite O. Direcțiunii a băncii »Victoria«, pentru serviciul ce ni l-a făcut prin durarea acestei filiale.

Podgoreanul.

Pentru inundații noastre.

Pentru inundații din Solnoc-Dobâca.

Am mai primit la administrație următoarele contribuții:

Colecta dlui Ion Gheță, stud. în teologie, Sârbova	—	—	C. 100.—
E. Tișca, comptabil, Năsăud	—	>	10.—
Pentru Ponta Pontescu, Sedethat	—	>	1.—
		Total:	C. 111.—
		Sumele de până aici:	> 87.—
		Total:	C. 198.—

Suma de 1454 cor. 48, colectată până înainte, a fost trimisă institutului »Someșana« din Dej.

Inundațiile din Caraș Severin.

Acum s'au putut aduna datele negre cari colorează lugubru pustirea fără seamă a forțelor naturii în nopțile fatale ale zilelor 13 și 14 lunie st. n. Cifre horende, cari neprețuite se resfață pe coale de hârtie denotând completa sărăcie ce a intrat în 95 de sate cu 163,982 locuitori. Cu dezastrul deodată au perit 186 vieți omenești, oamenii susținători de familii mai mulți: în Bozovici 11, Dalboșei 13, Șopotul-nou 19 și în alte sate câte 1-2, aceștia în cercul Bozovici. În cercul Iamului în Bogodiu 2, Lescovița 11, Nădaș 4, Sasca-română 3, Slatina 3 și în Sasca-montană 1. În cercul Caransebeșului: în Mărul 1, în Iaz 5. În cercul Moldovei: în Dolna Liubcova 50, Gornia-Liubcova 9, în Sichevița 9, în Moldova-nouă 3. În cercul Orșovei: Globu Craiova 19, Iablanța 4, Mehadia 4, Petnic 3. În cercul Teregovei: Corniarea 3, Teregova 2, Verendin, Armeniș și Mehadia câte 1, apoi în Anina 1.

Pagubele cauzate în edifici s'au apreciat la fața locului în sumă de 541540 cor. în animale

Spectacolul Timișorii e magazinul de haine gata pentru bărbați și copii al lui

Henrich Schul & Comp.

din Timișoara, centru, strada Kossuth Lajos 21.

În noul magazin de haine deschis în palatul Băncii de economii Timișoara-Josefstadt se află haine și paltoane gata dela cele mai ieftene până la cele mai fine și la ultima modă pe lângă prețuri fixe moderate.

Magaz'ul poate fi privit oricând, fără nici un obligament de a cumpăra.

de case 87763, cu pustiirea pământurilor roditoare la suprafață rotundă de 1399 jughere pagubă de 694000 cor., cu pustiirea rodului din ast an 1702034 cor., cu stricăciuni în jurul gospodăriei 299123 coroane cele de sus adunate la un loc arată suma de 3 milioane 599 mii 970 coroane.

Aceste sânt numai, pagubele cauzate particular consăngenilor noștri nesocotind pagubele comitatului întreg cu distrugerea celor 27 și parțială a celor 37 de poduri și viaducte, a corpurilor de drumuri spălate ca și când nici când n'ar fi fost acolo, alor atâtea zicuri de apărare și construcțiuni de siguranță cari azi nu mai sânt.

Tablou trist și o seamă de speranțe înfrânte, o Sodomă sau o arătare supranaturală; toate și chiar și mai mult decât se poate spune cu grai viu. Reîntoarceți fața Ta Doamne către filii Tăi!

(» Drapelul «).

Un nou despărțământ al Astrei.

La 28 August 1910 s'a împlinit anul dela înființarea «Despărțământului Noerichi» al «Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român».

Până aici cele 16 comune, cari formează acest despărțământ, erau împărțite (pe hârtie) parte la desp. Agnita, parte la al Sibiliului.

Despărțământul Agnita ani de-a rândul a fost în neactivitate... până la venirea în mijlocul nostru a vrednicului fruntaș Nicolae Petra-Petrescu, care l-a organizat.

Poporul român din comunele: Nucet, Cărnăț, Hosman, Fofeldea, Țichindeal, Vurpăr, Gijasa Inf., Gijasa sup., Alțina, Bendorf, Bănășul, Noerichi, Marpod, Sasans, Chirpăr și Ilimbav însă prin despărțirea prea mare de Sibiliu și Agnita, în mare parte nici n'a avut de marele nostru șezământ cultural. Astfel fruntașii din aceste comune au reclamat înființarea unui nou despărțământ cu centrul în mijlocul lor, care, sântem convinși, va și da alt colorit vieții noastre sociale și culturale din părțile acestea.

Noul despărțământ al Noerichiului și-a ținut prima adunare generală în frumoasa comună românească Fofeldea la 28 August 1910. Această zi a fost în adevăr o îndoită zi de sărbătoare atât pentru poporul din această comună, cât și pentru toți din jur, cari au participat la adunarea din Fofeldea... Poporul de aici a întâmpinat so sirea oaspeților cu arcuri de triumf împodobite cu frumoase țesături ale femeilor din Fofeldea, cari au dat neamului românesc atâtea bărbați însemnați... și cari până azi n'au părăsit «vâlțura» de pe cap, această podoabă a vechiului port românesc, cu multă dibăcie înflorată cum numai fo feldenele știu...

La sunetul clopotelor grupuri de tineri și bătrâni din loc și jur sulau dealul la biserică, unde s'a celebrat parastas pentru comemorarea zilei de 100 ani dela nașterea lui Treboniu Laurian, fiu al acestei comune. Au celebrat preoții: Valeriu Bonea, Ioan Petrișor și Ioan Tat. După finirea serviciului divin se ridică dl Dr. Enea Andrea, adv. în Noerichi, și cetește conferința ocazională scrisă de Horia Petra-Petrescu despre »Treboniu Laurian«.

M'am încercat să cetesc, sub durata conferinței în inimile poporului din Fofeldea, să aflu starea lor sufletească în acel moment, știind că atâtea consăngenți de ai lui Treboniu Laurian sânt de față. Și ca într-o oglindă curată ai putut vedea adevărata inimă românească cum bate la astfel de ocaziuni...

Se ridică apoi directorul despărțământului dl Nicolae Petra-Petrescu și deschide adunarea printr'un discurs isvorit dintr'o caldă inimă românească, arătând însemnătatea și scopul Asociațiunii.

Secretarul despărțământului Ioan Pampu, în raportul general arată cauza care a reclamat înființarea despărțământului acesta. Din raportul general apare că activitatea comitetului a fost rodnică. Aproape în toate comunele din despărțământ s'au înființat agenturi comunale și biblioteci populare. În mai multe comune s'au aranjat în decursul anului prelegeri populare (prin membrii comitetului) cu un rezultat îmbucurător.

Dl I. Rusan, medic cercual, a ținut o conferință liberă despre »diferitele morburile« ascultată cu atențiune.

Dl I. Iarca, medic veterinar al tovarășiei pentru asigurarea vitelor din Orăștie, invitat anume la adunare, explică scopul și mersul numitei tovarășii, invitând poporul ca la timpul său să nu pregete a intra în șirul membrilor acestei mari și binefăcătoare însoțiri.

Dl Ioan Petrișor, care a cenzurat proiectul de statute prezentat comitetului de Ioan Pampu, pentru înființarea unei »reuniuni de înmormântare« a despărțământului, a explicat starea lucrului invitând adunarea ca să decidă înființarea »Reuniunii de înmormântare«.

Adunarea a încredințat comitetului, ca atât cu privire la aceasta reuniune, cât și la cea pentru asigurarea vitelor, să facă ce e de lipsă, iar fruntașii din comunele acestui despărțământ au fost invitați să și dea sprijinul recerut fiind ambele chestii de mare însemnătate pentru poporul dela sate.

Membrii comitetului ales pe un nou period de 3 ani sânt: Director Nicolae Petra-Petrescu; secretar: Ioan Pampu; casier: Ioan Manlu; controlor: Ioan Olar. Membrii în comitet: Ioan Petrișor, Ioan Alisandru, Dr. Enea Andrea și Ioan Tat. Suplenți: Aurel Milea, Florian Bologa, Aron Meșian și Gheorghe Simplicean. După închiderea adunării a urmat prânzul comun dela care n'au lipsit nici obișnuitele toaste și cântări.

S'ara s'a dat în folosul Asociațiunii o reprezentațiune teatrală urmașă de danș, aranjată de tinerimea studioasă din loc și jur, care atât în privința rezultatului material, cât și celui moral — luându-se în considerare greutatea de tot felul — încă a reușit destul de bine.

Decl. fie, ca cu toții — fruntași și popor din cele 16 comune ale noului despărțământ al Astrei — să ne înrolăm cu drag sub steagul ridicat de acest înalt așezământ al nostru în părțile acestea, ca cultura noastră națională să-și reverse darurile sale și peste valea Hârținbacului!

I. Pampu.

Holera în Ungaria.

Epidemia se lățește mereu lăsând jertfe pe unde trece. De câteva zile s'a încuibat și în capitală și după cazurile de mai înainte, ieri s'a anunțat autorităților un nou bolnav în persoana unui muncitor. A fost internat de grabă în spitalul Sf. Ladislau, iar locuința i-a fost desinfectată și oamenii cari locuiau cu el, puși sub supraveghere medicală pe vreme de cinci zile.

S'a lansat știrea că pacientul a petrecut câteva zile într'o comună din josul țării unde holera se declarase deja. Firește, lucrul e o apucătură a autorităților pentru a liniști populația.

Mohács, 22 Septembrie. Ieri după amiază s'au constatat încă patru cazuri de boală și din cercetările făcute până acum reiese cu toată siguranța că sufer de holera.

Imbolnăvirile s'au întâmplat în centrul orașului, familiile celor contaminați au fost despărțite de contactul cu lumea și puse sub supravegherea autorităților.

Patru muncitori dela depozitul de cărbuni au fugit de frica holerei, dar din norocire i-au prins în gara din Jánoshalma. Unul dintre ei a murit încă în seara aceleiaș zile. Făcându-se autopsia cadavrului s'a constatat că suferea de stomac. Ceialalți trei, fiind cu totul sănătoși le-au dat drumul.

Epidemia în Pozsony.

Valurile infecte ale Dunării lătesc cu multă înțeleasă epidemia, mai ales între locuitorii cari îi folosesc apele la băut.

Așa s'a imbolnăvit ieri proprietarul unei crâșme din Péterksur. A fost îndată transportat la spital, unde s'a constatat că suferă de holera. Cărcima a fost pusă sub zăvor și desinfectată.

Din străinătate.

Criza din Africa-de-sud. Cel dintâi parlament al Uniunii sud africane, compuse din coloniile Transvaal, Oranje, Natal și Fok, se va întruni în Noemvrie, anul acesta. Alegerile parlamentare sau ținut pe la mijlocul lunii acestela și în fruntea guvernului Uniunii va sta generalul Louis Botha, la alegerile aceste însă actualul guvern nu și-a putut acapara o majoritate și va urma schimbarea lui, însuși ministrul președinte candidând în Pretoria ostică a fost învins de adversarul său politic Fitzpatrick Iameson, renumitul organizator al invaziei din Transvaal a fost ales în două cercuri electorale. În general alegerile au dat cu totul 34 de naționaliști (partidul Botha), 33 unioniști (Iameson), 2 dintre socialiști și 6 fără partid. În Pretoria de est s'a ales ministrul Smiths, în Georgetown ministrul de finanțe Hull, a căzut față de antreprenorul Farrar, iar în Jeoville a reușit proprietarul Phillips față de William von Huisteyn.

Șeful partidului naționalist, Louis Botha văzându și căderea sigură, a ținut o înființată vorbire alegătorilor săi în care le-a spus că, cu toată căderea guvernului, membrii partidului vor lupta și de aici înainte pentru propagarea idellor naționale.

Aderenții ministrului Iameson sânt beți de gloria raportală pe urma alegerilor. Adversarul lui Botha Fitzpatrick, și-a exprimat nădejdea că această luptă electorală, purtată cu arme cinștite, înseamnă începutul unei ere de liniște și bunăstare, și că la aceasta va avea o mare parte de muncă și admirabilul său adversar, generalul Botha.

Gronica pedagogică.

Lucru dovedit este, că atât în trecut cât și în prezent, la vreme de grea încercare, refugiul ne este biserica, al cărei fundament este religia. Religia înrădăcinează în noi iubirea și frica față de Dumnezeu. Și până când se păstrează cu scumpătate aceste virtuți în inima poporului nostru, până atunci se vor respecta atât legile bisericășii cât și ale statului și în legătură cu acestea toate autoritățile.

Ne-am obișnuit a crede, că religia este regina științelor. Religia — ca studiu — până în timpul mai nou, avea în școală întâietate față de toate celelalte obiecte de învățământ. Astăzi în puține școli se mai predă religia în forma și extenziunea de până aici, în cele mai multe locuri însă se tractează ca studiu inferior celorlalte. Că ce urmări vor fi, se prevede.

Dl Octavian Popa, într'un articol publicat în »Unirea« dela Blaj, arată în câțva motive pentru cari religia nu se predă în școlile noastre întocmai cum se recere. Motivul prim ar fi neglijența catihetilor, apoi lipsa de manuale corespunzătoare și în fine lipsa de controlă.

Acceptez într'u toate părerea dlui Popa. D-sa însă ca greco-catolic scrie despre răul ce bântue în școlile greco-catolice.

În privința catehizării și la greco-orientali se face întocmai ca la greco-catolici. De când Conzistorele au binevoit să lase studiul religiunii în grija preoțimei, acest studiu suferă foarte mult.

Zicala e că: »Corb la corb nu și scoate ochii.« Cu toate acestea puținii protopopi vom găsi, cari ca inspectori școlari vor trage la îndoială adevărul, că învățătorii la timpul lor au propus religia cu mai mult rezultat ca preoții de astăzi. Iată pentru ce:

Învățătorii au stat și stau totdeauna sub o controlă mai strictă decât preoții. Preoții ca directori locali și-au exercitat dreptul de controlă asupra învățătorului și în cele mai multe locuri — mai vărtos unde treburile erau încordate — era destulă controlă preotului.

Față de preot se face oare atâtea controlă ca față de învățător? Eu zic, că nu, învățătorul -- ferit-ai Doamne -- să nu absenteze vre-o dată dela prelegeri, fără motiv acceptabil, căci a doua sau a treia zi o știu aceasta atât la Consistor, cât și la inspectorat. Că un catihet va absenta dela orele de religie, aceasta nu se ia în socotință. Și cumcă un catihet în loc să facă 2 ori 4 ore la săptămână din religie, va propune 10 ori 15 ore la an, nu se ia în socotință. Fiecare

propune după cum îi dictează inima. Vor fi mulți cari cu conștiințioasă propun religia și cari au la inimă interesele școlii și binele obștesc, dar e vorba de cel neglijenți.

Imprejurarea, că unii dintre caticeții sânt la culmea chemării lor nu exclude lipsa de control, căci inspecționarea nu le-ar cauza nici o neplăcere, ci din contră, i-ar face superiori față de cel neglijenți, cărora le-ar servi de model.

Nu numai în planul de învățământ l-se dă înfăptuirea religiei, ci chiar poporeni sânt mai mulțumiți de rezultatul unui examen decât din religie dau elevii mai bune răspunsuri.

La noi lipsa de manuale nu formează scuză. Manuale avem, dar trebuie știut ce, cum și cât să se propună. Ce să se propună să vede din planul de învățământ, care — deși în unele locuri este cam defectuos din punct de vedere pedagogic — totuși ne servește de busolă pentru ajungerea scopului.

Problema mai dificilă este: cum să se propună!

Dintre preoții mai bătrâni foarte puțini vor fi în clar cu metoda de predare a religiei. Chiar și între preoții mai tineri sânt puțini, cari știu propune metoda. E lucru știut, că pedagogia este o artă. Și aceasta și-o însușește omul, — pe lângă vocațiunea ce-o posedă, prin aceea, că se ocupă cu studiile pedagogice.

Nu e de mirare, că un învățător este mai de stoinic în cele didactice, decât un preot, pentru că învățătorului propunerea în școală îi este ocupația principală, iar celuilalt îi este ocupația laterală. Ori cum însă și preotul — mai vătos ca catihet — trebuie să se ocupe cu studiile pedagogice.

Cât să se propună din religie încă găsim în planul general de învățământ.

În interesul binei și pentru că religia să poată lua un avânt mai în bucurător, ar fi de dorit, că precum se cere de la învățători, an de an, împărțirea materialului de învățământ din deosebitele obiecte, întocmai astfel conștiințele să prelindă și de la caticeții împărțirea materialului din religie, făcut după clase și să se luăm totți cu neglijenți la ținerea strictă a orărilor de catechizare.

Nu mai în modul acesta, cred, că am ajunge la rezultatul dorit.

Mi-s'a dat ocaziune a cuncea pe mulți din preoții noștri cateheți, cari cu drag își împlinesc datoria și fac tot posibilul, fără ca superioritățile să fie nevoite a lua măsuri severe contra lor. Cu durere am experiat însă că sânt cazuri destule, cari reclamă fără amânare măsuri pentru sanarea răului.

După cum zice și dl Oct. Goga: «E așa de greu să te ocupi cinstit cu aceasta afacere, fără a atinge coarde dureroase». Cu toate acestea însă fiind vorba de un bine al nostru și judecând nepreocupați va trebui să cedăm dreptății, cu atât mai vătos, că chiar preoțimea noastră este chemată a se îngriji — și are lipsă — de credincioși religioși și cu bunăcuviință.

Sabotd, la 5/18 Septembrie 1910.

Gavril Iovan.

INFORMAȚIUNI

ARAD, 22 Septembrie n. 1910.

— **In contra P. S. Sale Episcopului Dr. E. Miron Cristea.** »Temesvári Hirlap« și »Süd-ungarische Bote« cea dintâiu în Timișoara cealaltă în Lugoj au deschis în una și aceeași zi sub unul și același titlu focul împotriva P. S. Sale Episcopului de Caransebeș. Invinuirile sunt deja cunoscute: că nu e patriot și-și dă în peri cu ultraiștii. Așteptăm acum ca zările din Caransebeș să se pună pe apărare, căci numai astfel are rost atacul. În timpul din urmă »regizorul« dă tot mai multe semne de — distragere. (Drapelul.)

— **Goana după tricolor.** »Unirii« din Blaj i-se comunică un nou caz de samavolnicie administrativă. De data aceasta e vorba de doamna preoteasă *Handrea* din Mănăradă (lângă Blaj).

Această harnică și isteată doamnă, primise pe vremuri pe candidatul nostru de deputat cu flori și cu dragostea unui suflet bun. — Buchetul ce l oferise dlui Maniu era prins într'o fundă tricoloră — și aceasta fundă, pusă fără gânduri de demonstrație, aduse asupra dnei Handrea mânia administrației, care se manifestă în amendă în bani și temniță vre-o câteva zile. S'a făcut recurs contra acestei sentințe, care a făcut mult sânge rău printre inteligența din jur.

— **Logodnă.** Dșoara Natalia Bucur din Indol s'a logodit cu dl Dr. Ion Giurgiu din Jara.

Felicitările noastre.

— **Scriitorii români în Budapesta.** Corespondentul nostru ne anunță: Dl Ion Alexandru Hodoș, cunoscut în literatură sub numele Ion Gorun, dimpreună cu soția d-sale, dna Constanța Hodoș, cunoscuta nuvelistă și romancieră, au sosit la Budapesta, unde vor petrece mai multe zile.

— **Impăratul Wilhelm în Viena.** Impăratul Wilhelm al Germaniei, întorcându-se din Ungaria, s'a oprit pe o zi la Viena, pentru a felicita pe Maj. Sa monarchul nostru care la 18 August a împlinit vârsta de 80 de ani.

Impăratului Wilhelm i-s'a făcut o primire sărbătorească. Eri la amiază a avut loc, în castelul din Schönbrunn, un prânz de gală, la care au luat parte membri curții și mai mulți funcționari înalți de stat. Nu s'a rostit nici un toast. Impăratul Wilhelm era îmbrăcat în uniformă de general austriac.

Peste zi, împăratul Wilhelm a vizitat primăria și expoziția de vânatoare. La primărie a fost primit de primarul Neumayer, care i-a exprimat bucuria Vienei pentru înalta onoare.

Impăratul Wilhelm, răspunzând primarului, a dat expresie înaltei stime și admirației ce-o păstrează monarchului nostru și și-a exprimat dorința ca încă mulți, mulți ani să poată fi părinte iubitor al popoarelor sale.

Discursul lui Wilhelm a fost acoperit cu aplauze și urale însuflețite la adresa monarchului nostru.

Ieri, Mercuri, seara la orele 9 și 20, împăratul Wilhelm a părăsit Viena. La gară a fost însoțit de Maj. Sa. Cei doi monarhi s'au sărutat de mai multe ori.

— **Alegere de învățător.** Ni se scrie: În 11 Septembrie a avut loc alegerea de învățător în comuna Mehala, suburbiul Timișorii, fiind ales cu 139 de voturi dl Aurel Baia. Felicitări.

— **Cu luntrea peste Niagara.** Din New-york vine știrea că căpitanul Larsen voise să treacă cataractul Niagara cu o luntre automată, dar curentul cu iuțea sălbatică, i-a răsturnat luntrea și căpitanul a căzut în apă. Din norocire a mai avut atâtă prezență de spirit că s'a apucat cu amândouă mâinile de pereții luntrei și lumea a sărit în ajutorul lui și l-a scăpat. Primejdioasa aventură a lui Larsen a fost privită de patruzeci de mii de oameni cari împănaseră malurile ca un roi de furnici.

— **O mislune distinsă.** Ziarul săsesc din Sibiu aduce știrea că fotografii Emil Fischer a fost chemat zilele acestea la castelul Peleş unde alaltăieri a făcut fotografia Majestăților Lor, Regele și Regina. În aceeași zi dl Fischer cerându-l-se, a făcut totodată și mai multe fotografii după castelul Peleş.

— **Necrolog.** Mateiu Florea, preot gr. cat. în Iași (comitatul Făgăraș) a răpauzat la 20 Septembrie n., în vârstă de 59 ani. Înmormântarea l-a avut loc azi, 22 Septembrie n.

Odihnească în pace.

— **Masa studenților academici din Cluj.** Ni-se scrie: În speranța unor contribuții benevole ulterioare, direcțiunea institutului »Econo-

mul« a acordat dintre 39 competenți următorilor 16 studenți, locuri libere la Masa studenților academici Dr. Aurel Mureșanu Cluj, Alexandru Bușitș, Gregorlu Bijl, Ștefan Oniga, Gheorghe Drăgan, Octavian Bugner studenți în drepturi, Liviu Pop, Octavian Filipescu, Octavian Deac, Demetriu Hohoni, Iosif Stolchiță, Alexandru Pop, Ioan Rușdea, Gavril Lazar și Laurențiu Russu, Eugen Bunea studenți în medicină și Elie Marincea student în filosofie. Cluj, la 17 Septembrie 1910. Direcțiunea Institutului »Economul«.

— **Alegere de preot.** Ni-se scrie: Duminică în 5 Septembrie st. v., s'a ținut în frunțașă comună Fizeș alegere de preot-capelan ales fiind unicul candidat, tânărul Victor Sciocone, fiul comunei. Alegerea a fost condusă de părintele administratorul protopresbiteral, Petru Ieremia, care în cuvinte bine simțite arată nou-alesului calea pe care va trebui să meargă având totdeauna în vedere binele bisericii și al națiunii. Iar noi, alegătorii lui, dorim nou-alesului viață îndelungată, ca sub ocrotirea părintească a înalților digneitari bisericești să-și poată îndeplini chemarea ce o așteaptă de la dânsul biserica noastră străbună și bravul popor din Fizeș.

»Teologul din Fizeș«.

— **Aviz.** Se aduce la cunoștința P. T. Domni caticeți, cumcă s'a pus sub tipar, la tipografia diecezană din Arad și în curând va apărea ediția a doua din manualul meu »Istorie biblice« pentru școlile elementare — aprobat de Ven. Consistoare din Arad, Oradea mare și Caransebeș, și admis în școlile de pe teritoriile celor 3 districte. Cartea se prezintă îndreptată, perfecționată și ilustrată așa, că va satisface pe toți criticii binevoitori și așteptările tuturor caticeților, cari doresc ușurință în prăcunere și progres în învățământ. Nicolae Crișmaru, paroh-catihet.

— **O catastrofă groaznică de tren.** Luni noaptea s'a întâmpnat o catastrofă îngrozitoare în gara Rottenmann din Stioa. În gară aștepta trenul accelerat de Viena când a sosit cu toată iuțea acceleratul de Roma și s'a ciocnit de el. Toate vagoanele s'au sfărâmat, o mare parte a căilor zăceau printre sfărâmurile vagoanelor. Până acum au fost scoși zece morți și șaptezeci de răniți. Cauza catastrofei e că direcțiunea trenurilor a schimbat stațiunile unde să întâineau trenurile până acum făcând, mari încurcături. Trenul de Viena mai făcuse și o întâiere mare și dimineața la două ore 30 minute intrase în gara de la Rottenmann și s'a oprit să iee apă. În aceeași vreme trebuia să treacă pe aici trenul de Italia care sosind s'a isbit cu maximum de iuțea în trenul care aștepta, sfărâmându-se amândouă.

— **»Balul costumat din Arad«.** În editura librăriei »Tribuna« a apărut o serie de 6 cărți poștale ilustrate, în culori, reprezentând costume și grupuri de la balul costumat din primăvara aceasta. Bucata se vinde cu 24 fileri, seria de 6 bucăți 1 cor. 20 fil.

Venitul curat se va adăoga la fondul »Reuniunii femeilor române din Arad« pentru zidirea unei școle de fete.

— **Un răspuns în chestia stărilor »De pe Câmpie«.** În Nrul 195 a. c. ziua de 5 (16) Septembrie »Gazeta Transilvaniei« publică în articolul »De pe Câmpie« unele știri, cari în fața publicului mare românesc și mai ales pentru preoți și învățătorii din tractul protopopesc al Oșorheiului, cari cunosc mai bine situația și împrejurările, sunt numai fraze fără înțelesuri »ce din ceodă, au se sune«, cum zice poetul. Mă simt deci obligat a da unele deslușiri la acel articol scris cu atâtă sentiment și cu atâtă tragere de inimă pentru interesele instituțiilor noastre românești din cercul Murășului.

Să vede că autorul articolului din chestiune în călătoria sa prin tractul protopopesc al Mureș Oșorheiului și-a făcut câteva notițe despre stările de acolo. Eu cred, că trebile românești nu stau tocmai așa de rău cum ni se descriu de dl călător și sânt convins, că pentru ridicarea și deșteptarea poporului nostru românesc s'a lucrat și până acum destul. Conducătorii — preoții și învățătorii, cinstite excepțiunilor — au lucrat și

vor lucra cu același entuziasm și pe viitor. Prezicerea, că »cel mult peste 2—3 decenii nu va fi nici urmă de nume, vorbă și sentiment românesc« nu e potrivită de loc, fiindcă știu și cunosc pe deplin munca ce-o îndeplinesc preoții noștri din acest tract. Cunosc pe deplin și pe învățători, iar inteligența, care nu numai cu vorba ci și cu fapta jertfește și sacrifică mult, stă la culmea chemării sale. Conducători au avut pe preoți și pe învățători și până acum, lipsa acestora nu sa simțit încă, deoarece din experiența-mi proprie știu, că acești preoți și învățători în lipsa conducătorului lucră și mai departe și nu să împrăștie ca oile fără păstor.

Las' că doresc și știu, că așteaptă timpul când să li-se împlinească și lor stațiunea protopopească, să li-se dele și lor un șef, ca astfel munca să li-se ușoreze și să lucreze cu puteri unite. Greșește însă călătorul făcând și numai sluzii cât de fine la adresa viitorului șef. Și greșește pe motiv, că nu cunoaște destul persoanele, cari eventual ar satisface pe deplin dorințelor, pe cari ei și-le leagă de persoana unora, al căror merit și trecut ar fi trebuit să-l cerce mai întâi în arhivul Consistoriului din Blaj, care singur e chemat să dispună să-l pună în fruntea tractului protopopesc din Oșorhei, pe acela pe care și-l va afla mai bun.

Să lăsăm însă, toate în grija Consistoriului, care ca întotdeauna așa și deastădată se va îngriji, ca să completeze cât mai lute acest post spre mulțămirea noastră a tuturor și spre înflorirea bisericii și a neamului nostru românesc din tractul Murăș Oșorheului. »Un preot tractual«.

x A sosit toamna și cu prilejul acestui sezon nu întrezia să privești magazinul lui Dudás Sándor din Cluj-Kolozsvár, strada Unio unde se află cele mai excelente articole de blănărie.

Să se adreseze toți la această firmă cunoscută în toată țara ca cinstită și convenabilă. Aici se găsesc articole de blănărie dela cele mai ieftine pînă la cele mai fine, astfel că oricine se poate asorta dela magazinul lui Dudás János. Se atrage atenția publicului asupra faptului că acest magazin nu are nici o filială, drept aceea să nu fie confundat cu alte firme.

ECONOMIE.

Apel

pentru înscrierea de membri la însoțirea economică-comercială »Plugarul« din Blaj.

Viața economică a poporului român este abia în primele faze ale dezvoltării sale. Îndeosebi starea economică a țaranului român în cele mai multe părți e cât se poate de primitivă și mijloacele, cu cari trebuie să ducă lupta grea pentru existență, sînt absolut necorespunzătoare spiritului timpului.

Țaranul român încunjurat cu elemente străine, și exploatat adese fără milă de celelalte clase sociale, a fost lăsat pe propriile sale puteri. Lipsit de orice organizație economică, lăsat pe mîna sortii și condus numai de instinctul conservării proprii și de dătinile străbune; — el a trebuit aproape peste tot, să se lipsească de favorurile descoperirilor și invențiilor moderne și de beneficiile unei vieți economice raționale.

Îndeosebi a fost lipsit de aceea putere mare, ce rezultă din asociere. Inceputul frumos făcut pe acest teren de institutele românești de credit, foloasele necontestabile, cari au rezultat din înființarea și activitatea acestor institute financiare, ajunse la o înflorire nesperată înainte cu câteva decenii, — nu ne pot împlinedea să constatăm, că țaranul român economicește și azi este neorganizat, purtând o luptă economică primitivă, individuală, lipsită de conștiința intereselor colective și de avantajele activității cooperative.

Institutele noastre de bani au organizat capitalurile românești în vederea emancipării financiare a poporului român. Ele au scăpat în mare parte pe țaranul român de uzurărie fără suflet, la care era expus înainte de înființarea băncilor

românești, — dar n'au putut să dea avânt asocierii economice, n'au putut să l dea nouă îndrumări în ce privește producerea și valorizarea articilor agronomici, și nu au putut deschide în mod simțit orizonturile mai largi și mai deschise ale comerțului și industriei.

Țaranul român mai deștept decât țaranii ori căruși ai popor, neasămănat mai cinstit și mai perseverant în muncă decât țaranii tuturor popoarelor, cari ne încunjură — în lipsa organizației economice și azi e cel mai acomodată obiect de exploatare pentru străini.

În cele mai multe părți locuite de români, țaranul român pe pământul și de astfel prea puțin cel are în stăpînire, produce puțin, are vite insuficiente, vinde efîn, cumpără scump și tot ce i rămâne dă comerciantului și industriașului străin, păstrându-și renumele de duble valoare, de a fi cel mai bun mediu pentru îmbogățirea tuturor străinilor, cari în alte părți nu se pot fetică.

Accasta stare tristă trebuie să ne umple de îngrijorare pe toți cei, cari avem la inimă soarta poporului român. Țăria neînfrîntă a poporului românesc rezidă în țărănimea română, în acest izvor nesecat al puterii de viață și al nesfârșitelor și nesfârșitelor aptitudini de civilizație.

Lupta popoarelor se dă azi pe terenul economic. Inferiorității economice li urmează în mod firesc și cea culturală și socială. Dela starea economică și dela puterea acestei țărâni depinde viitorul poporului român. Nu e cu puțință să nu vedem, cu ce logică de fier și cu câtă consecință lucrează societatea popoarelor conlocuitoare pentru înalțarea și înălțirea economică a țărânilor lor. Și nu e greu a prevedea, că raporturile de forță — singurul factor deciziv în lupta pentru existență — vor deveni neapărat pe zi ce merge mai nefavorabile pentru noi, dacă societatea română, intelectualii români, chemați să dea îndrumări potrivite spiritului și necesităților timpului, nu vor lucra din răspunerea la dezvoltarea vieții economice a țaranului român, îndrumându-l la singurul mijloc de înalțare corespunzătoare, la unirea și potențarea forțelor prin însoțiri economice și tovarășii sătești de tot solul.

Generația, care a condus erii și în parte conduce și azi destinele neamului românesc, și-a făcut datorința și pe terenul economic Prin înființarea și dezvoltarea norocoasă a organismului viguros al băncilor românești, a pus din partea sa o parte însemnată la edificiul mare al ființei noastre naționale. Vom privi și ne vom gândi totdeauna cu recunoștință la aceia, cari au contribuit pe aceasta cale în mod hotărîtor la întărirea economică, și prin aceasta la dezvoltarea solidă a poporului român. Dar nu ajunge să le fim recunoscători, si noi, cari avem numirea să continuăm opera lor, avem îndatorirea de aduce înainte drumul bătut de înaintașii noștri și de a deschide cărări nouă, corespunzătoare curentelor și lipsurilor zilei de azi.

Aceste considerații ne-au determinat să înființăm în Blaj sub numirea »Plugarul« o însoțire economică comercială, cu scopul de a promova toate interesele economice, comerciale și industriale ale țaranului român și de a mijloci și ajuta producerea, câștigarea și valorizarea tuturor produselor economice și industriale.

Succesul puținelor însoțiri de aceasta natură, înființate pînă acum la noi, ne îndreptătesc a crede în viitorul mișcării cooperative la români și prin urmare și în succesul însoțirii noastre »Plugarul«, care în sensul §-ului 2 al statutelor aprobate din partea tribunaliului din Alba-Iulia, va îmbrățișa toate ramurile de operațiune și în special se va ocupa cu:

1. producerea și valorizarea ultoilor de vie, de pomi și de semințe agricole.
2. mijlocirea a tot felul de vînzări și cumpărări, procurarea și intermedierea tuturor creditelor economice de termen scurt;
3. exploatarea de păduri, valorizarea de realități și altele;

4. înființarea de magazine, depozite de bucate, de lemne, de mașini agricole și de tot felul de semințe;

5. încurajarea industriei de casă;

6. înființarea de tovarășii sătești;

6. înființarea de lăptării;

9. înființarea de fabrici și stabilimente pentru producerea și valorizarea articilor industriali și economici;

10. aranjarea și susținerea grădinilor de legumi și a stupinelor de model;

11. organizarea și aranjarea de expozițiuni economice-comerciale și industriale;

13. inaugurarea de cursuri și prelegeri din domeniul economiei, industriei și comerțului;

14. înființarea școlilor pentru instruirea poporului: în cultivarea rațională a pămîntului, a viilor și a pomilor;

15. edarea și răspîndirea unei reviste economice industriale și comerciale, edarea și răspîndirea de publicațiuni, cărți și broșuri din domeniul agriculturii, industriei și a comerțului.

Succesiv se vor înființa însă:

1. Agenții în localități, unde se vor înscrie cel puțin 25 membri cu cel puțin 100 părți sociale.

2. Însoțiri afiliate, unde vre-un ram economic special indicat de împrejurările locale va reclama înființarea astorfel de însoțiri.

3. Filiale în centrele mai mari economice și comerciale și

4. Direcții de circumscripții pentru părțile mai mari și mai îndepărtate, unde se va extinde însoțirea.

Afață de scopul organizării economice a țaranului român, prin înființarea însoțirii »Plugarul«, pînătim a da ajutor și instituțiunile noastre culturale românești, primejduite mai ales în urma lipsei materiale. Conform §-ului 18 al statutelor membri însoțirii vor primi din venitul curat 5 procente după părțile sociale subscrise. Din venitul curat ce va rămînea după detragerea acestor 5 proc., 30 proc. se vor adauge fondului de rezervă, cel puțin 40 proc. se vor folosi pentru scopuri culturale filantropice românești, iar 30 procente vor sta la dispoziția adunării generale, pentru a le adauge sau la fondul cultural, eventual la dividendă membrilor însoțirii.

Aceste 40 proc. se vor da școlilor și bisericilor românești, fără osebite de confesiune, din acele comune unde însoțirea va avea membri și anume astfel, ca comunele unde însoțirea va avea agenți sau filiale, vor primi parte proporționată de aceste 40 proc., iar acolo unde vor fi însoțiri afiliate toate aceste 40 proc. din venitul însoțirii se vor folosi pentru instituțiile culturale din aceiaș localitate.

Dorim să validăm în viața practică principiul »Prin tine însuși« și voim să conlucrăm după puțință ca deodată cu viața economică să devină și viața culturală a poporului român independentă de factori străini. Regulamentul Intern, care se va compune în curînd, va conținea dispoziții detaliate, aât asupra întrebunțării acestor 40 procente din venitul curat, cât și asupra înființării instituțiilor economice subordonate însoțirii.

Indemnăt de aceste șire, în deplină convingere, că intențiunile noastre sînt potrivite intereselor mari ale poporului nostru, venim cu tot respectul și Vă rugăm să binevoiți a sprijini însoțirea noastră »Plugarul« subscriind un număr potrivit de părți sociale (cvote), și întevinînd cu puternica D-Voastre influență să între cât se poate mulți înși ca membri ai însoțirii noastre, să binevoiți a face, ca însoțirea »Plugarul« să poată lua cât de curînd acel avînt și aceea extindere, care e neapărat de lipsă pentru atingerea scopului ce și l-a propus.

Prețul unei părți sociale este 10 coroane, cari sînt a se solvi în decurs de 8 luni în 4 rate egale, tot la 2 luni.

Fiecare poate iscăli aiatăea părți fundamentale, câte dorește, avînd numai pînă la suma iscălită răspundere materială. După fiecare parte fundamentală se plătește 60 fileri taxă de înscriere, deodată cu subscrierea cvotel. Membru în tovarășii

RETAY és BENEDEK,

— stabiliment de articole bisericesti —

BUDAPEST, IV. Váci-utca 59.

Se expedează pentru prețuri solide aranjamente complete pentru biserici, odăjdii, prapori, stihare, potire, policandre și candelabre, cădelnițe, iconostasé și icoane sfinte etc.

Lucrează iconostasé, altare, jertovnice, amvoane, icoane portative etc

Preț-curent, preliminar, sau desemnuri se trimit la dorință.

rășie e acela, care a lăscălit cel puțin o parte fundamentală și pe care-l primește direcția.

Drepturile și datorințele membrilor însoțirii sânt specificate în statutele însoțirii, care ne permitem a Vi-le transpune alături sub /.

Listele de subscriere sânt a se reînnoi la adresa «*Plugarul*» însoțire economică-comercială în Balázsfalva—Blaj, cu posibilă urgență și tot la această adresă sânt a se trimite și asemnățiunile și toate scrisorile aparținătoare însoțirii.

Blaj, la 15 Septembrie 1910.

Cu distincă stimă:

Ioan F. Negruțiu,
prezident.

Dr. Vasile Suciu,
v. prezident.

Dr. Iuliu Maniu,
director-executiv.

Dentist român în Arad.

VIRGIL MUNTEAN

Szabadság-tér Nr. 3. Lângă farm. Rozsnyay.

Dinți artificiali în cauciuc dela 4 cor. în sus. Coroane de dinți în aur 24 cor. Dinți cu șurub în aur și platină 20 cor. Poduri în aur și aluminiu, cari nu se pot scoate din gură, în preț cât se poate de moderat și în rate lunare. — — — Garanță până la 10 ani. Reparaturi la pieze făcute de mine se efectuează gratis. Celor din provincie se efectuează lucrările în aceeași zi.

La „Librăria Tribunei“

se pot procura următoarele manuale

- Dr. Petru Barbu. Catehism IV carte de religione —40
 „ „ „ Simple istorioare biblice —30
 „ „ „ Istoricare biblice —30
 „ „ „ bisericești —30
 „ „ „ (1910) —30
- Nicolae Crășmaru. Prelegeri metodice din istorioare biblice. Preparațiuni la întreaga materie de învățământ preacrisse pentru clasele II și III și IV ale școlilor primare, 74 lecțiuni cu harta istorică a Palestinei. 3.—
 „ „ „ Istoricare biblice, cl. III și IV. —40
 „ „ „ Istoricare bisericești pentru clasa V și VI. —40
- Catehism —40
 Din istoria biblică pentru școale elementare. —24
 Din liturgica bisericii ortodoxe române (Cu două ilustr.) —70
 Abc-dar carte de cetire de Iosif Moldovan și consoții. —40
 A doua carte de cetire de Iosif Moldovan și consoții. —40
 A treia carte de cetire de Iosif Moldovan și consoții. —60
 A patra carte de de cetire de Iosif Moldovan și consoții. —60
 Carte de cetire pentru clasele 5-6 de Iosif Moldovan și consoții. 1.—
 Limba maghiară de Iuliu Groșorean și Iosif Moldovan pentru clasele 1-3. —50
 Limba maghiară de Iuliu Groșorean și Iosif Moldovan pentru clasele 4-6. —50
 Gramatica română de Iuliu Groșorean Ed. II —40
- Scrierile dnei Iuliu Vuia*
 (Aprobate de înaltul minister.)
- Abc-dar ilustrat scris pe baza metodei cuvintelor normale Ediția VI. (1910) —07.
 Abc-dar scris pe baza metodei sunetelor vii. —40
 Instrucția metodică a metodei sunetelor vii —80
 Carte de cetire pentru clasa II Ed. III. —36
 „ „ „ clasele III și IV. —60
 „ „ „ V și VI. —60
 Curs practic de limba rom. pentru cl. 3,4,5, și 6 —60
 Curs practic de limba maghiară pentru cl. 1, 2, 3, (Gyakorlati tanmenet a magyar beszéd tanításához) ed. VIII. —50
 Curs practic de limba maghiară pentru cl. 4, 5, 6, (Gyakorlati tanmenet a magyar beszéd tanításához.) —50

- Elemente de geografie și constituție. . . —60
 Curs practic de aritmetică pentru clasele 2, 3, și 4 Ed. IV. . . —60
 Curs practic de aritmetică și geometrie pentru cl. V și VI. . . —36
 Curs practic de istoria Ungariei. . . —40
 „ „ „ istoria naturală. . . —60
 „ „ „ fizică și chimie. . . —50
 „ „ „ economie. . . —56
- Carte de învățătură pentru ultimii ani ai școlii primare și pentru cursurile de repetițiune economice. . . 150
 Curs practic de istoria literaturii române de Ioan Stanca. . . —40
 Exerciții intuitive române maghiare de Ioan Vancu. . . —50
 Geografia Ungarie pentru școlile populare de Iosif Stanca. . . —30
 Manual de gimnastică de Ioan Prodan. . —60
 Rugăciunile școlariilor, cântări bisericești. . —50
- Tot la librăria Tribunei să mai pot comanda revizite de scris și desemn pentru școli și cancelarii. Caete pentru caligrafie română, germană, dictando și comput a 2, 4, 5 10 și 20 fl. bucata. Caete pentru desemn cu și fără puncte. Cerneală Anthracen, Writing-Ink, Princess-Ink, Király și Salon. 1 sticlă a —12, —20, —40 —60 l — și 180. Tuș. Gumi arabicum. Condeie. Călimare Tampane. Ceruze de peatră. (stile) Notițe de buzunar. Creioane. Gumi de șters. Tablițe. Albumuri pentru cărți postale. Albumuri pentru poezii și memorie. Bureți pentru tablițe și mari și pentru tablă. Ceară roșie. Compasuri (Zircăle). Glazure Penale de lemn pentru păstrat ceruze, în formă de cutii.

BIBLIOGRAFII.

A apărut: *Revista Democrației Române*. No. 26, revistă săptămânală cu următorul sumar: N. Enășescu. Holera, manevrele și vagoanele. — C. Carp. La treier. — Const. C. Mofeanu. Importanța clasei mijlocii. — Colonel V. Parfeni. Studiu asupra neutralității României. — Ion P. Șerbănescu. Să facă învățătorul politic? — Ioan Atanasiu. Dela sate. — Tilda Margo. Stăoana și servitoare. — Anchetele noastre: Satul Hăpești, comuna Talpa, județul Neamțu de N. Teodorescu, învățător. — Bibliografii. — Poșta redacției și Publicațiune.

Abonamente: în țară, la orașe: pe an 16 lei, pentru studenți, militari și micii funcționari 12 lei, la sate: pentru învățători, preoți micii funcționari și săteni 6 lei. În străinătate: pe an 20 lei. Din cauza prețului modest, abonamente pe 6 luni nu se primesc. Redacția și administrația Palatului Independenței, Calea Victoriei, 56.

«Luceafărul», revistă literară și artistică Nr. 18 (16 Septembrie) a apărut cu următorul sumar bogat și variat: Dr. I. Lupaș, Vieța unei mai mare credincioase: Anastasia Șaguna, mama mitropolitului Andreiu. Ecaterina Pitiș, Idil (poezie). Ecaterina Pitiș. Sonet (poezie). I. Agărbicianu. Morarul. I. Mălin. Cîntec (poezie). Alice Călugăru, Taină (poezie). C. Sandu-Aldea, Note de drum. T. Murășan. Pe cîmp (poezie). T. Murășan. Clipe de seară (poezie). Em. Gîrleanu, Din lumea celor cari nu cuvîntă: Sărăcuțul!.. Maria Cuntan, Nofe de drum (poezie).

Dări de seamă: Il. Chendi. Ioan Agărbiceanu, Două iubiri; B. P. Hașdeu, Ursita; Emil Gîrleanu, Trei vedenii. Anica Ivacicovici, Liviu Marian, Suflete stinghere. I. M. Dr. Onisifor Chibu, Der moderne Utraquismus oder die Zweisprachigkeit in der Volksschule.

Cronică: »Societatea pentru fond de teatru« în Reghin (T. Codru). Porturi românești. Școala de fete din Arad. Spre lumină (C.). Toamna literară. Din viața »Societății scriitorilor«. Un plagiat literar. Bibliotecă sătești. Notițe.

Ilustrațiuni: 6 fotografii din »Atelierul de țesături și cusături românești« din Orăștie.

A apărut »Albina« revistă enciclopedică populară Nr. 48-49 cu următorul sumar: Sofia Nădejde, «Adânci și neînțelese sânt tainele Domnului». Artur Gorovei, »Despre vânzare«. Maria Beiu-Paladi, »Floare târzie« (cu 3 ilustrațiuni). Irimia Popescu, »Râta«. Păr. Roman Sorescu, »Cuvântarea la al VII-lea congres al învățătorilor«. R., »Două biserici din București (cu două ilustrații: Biserica Hagiului, Biserica Schitul Icoana). I. Dragoslav. »Legenda pisicii«, — sfârșit (cu o ilustrație). Constanța Demetrecu, »Scrisoare către redacție«.

V. S. Moga, Lucrările agricole în Septembrie Cereale; Cartofi; Porumb; Sfecle; Viș; Pomi; Legume.

Banca populară «Caraimanul» (cu ilustrație).

C. Baită-Grințieș. La duruitoare.

V. S. Moga. Cronică agricolă, economică și comercială. Târgurile noastre și cele străine.

Din ziare și reviste: Istetimea unui vânzător de zăre. — Geamuri oarbe. — Caii.

Cronica: Informațiuni.

Pagina glumească: Stan Pățitul. O călătorie extraordinară (cu 6 ilustrațiuni).

Supliment: Buletinul activității sociale a preoților și învățătorilor Nr. 41 dela 29 August—5 Sept. 1910.

Poșta Redacției.

Dlul S. C. Mehala. Adresați-vă Cosisrorului.

A. B. G. Blaj. Am omis aluziile personale, necunoscând chestiunea. Era mai potrivit să te adresezi ziarului în care a apărut corespondența din chestiune. Salutări.

»Dela Găina«. Membrii redacției noastre sânt atât de ocupați, încât cu toată bunăvoința lor, n'au timp să referă pe de a întregul raportul d-voastre, foarte certat cu limba, ortografia și topica românească. Să nu fie cu supărare.

Poșta Administrației.

Persida Nistor, Covăsinț. Am primit 250 cor. abonament până la finea anului 1910.

Giurcoane, Temesești. Am primit 3 cor. mai aveți de plătit 50 fl. până la finea anului 1910.

Gheorghe Damian, Găvoil Târzii. Canadul-sărbesc am primit 5 cor. abonament până la finea anului 1910.

Ioan Vlad, Kővályhalma. Am primit 250 abon. până la finea anului 1910.

Gheorghe Cercel, Cebza. Am primit 250 cor. abon. până la finea anului 1910.

Iosif Popescu, Valea dosului. Abonamentul e plătit până la finea anului 1910.

Nica Halmăgian, Curcher. Am primit 250 cor. în abonament.

Petru, Nicolae, Vaduol Teodor Russu, Șiria. Am primit 750 abonament până la finea anului curent.

Gheorghe Miloș, Șiria. Am primit 250 cor. în abonament.

Vasile Cocîș, Gheorghe Băltoi, Șiclău. Am primit 5 cor. abonament.

Redactor responsabil: Iuliu Gîrleanu.

»Tribuna« Institut tipografic, Nichin și coar.

Dr. Stefan Tămășdan,

medic univ. specialist în dentură,

Arad, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8-12 a. m. și 3-6 d. a.

Credit pe ipotecă, pe cambiu
și pentru oficianți
mijlocește

Herzog Sándor

ARAD,

str. Weitzer János 15.

Telefon nr. 376.

Se caută un învățăcel

din familie bună,

în prăvălie de fer, farbă, manufactură și coloniale. Doritorii — să se adreseze la **Dimitrie Popoviciu**, comerciant, Șiria (Világos, cott. Arad).

A N U N Ţ.

Un bărbat în vîrstă de 31 de ani, tare și sănătos, cu soția dimpreună **caută loc pentru servitor de paradă.** Disponibil în tot momentul. — Condițiile rog a se trimite la adresa: **Moise Besu**, în Nagytorák (cott. Torontal).

Pământuri de vânzare.

Am mai multe table de pământ, mai mici și mai mari, de vânzare pentru prețuri ieftine. Cei ce doresc deslușiri mai amănunție să se adreseze alăturînd marcă de răspuns, lui **Johan Felber**, Novska, Slavonia.

Un candidat cu praxă

află aplicarea în cancelaria subscribului din 1 Octombrie 1910.

Dr. Ioan Pop, adv.
Alba-Iulia.

Premiat cu premiul I la București în 1894.

SCULPTOR ROMÂN.

Am onoare a aduce la cunoștința on. domni preoți și învățători precum și întreg on. public român următoarele:

Ca sculptor de lemn sunt în poziție să servesc în ori e vreme cu ori-ce fel de lucruri de sculptură și măsurit pentru sfintele noastre biserici creștinești d. e.:

Iconostase (Temple) Străni, Tronuri, Scaune, Chivote, Răpizi, Uși, Cadre, etc.

în ori-ce stil s'ar recere, cu cele mai moderate prețuri. Construiesc PLANURI după dorință. Pentru toate lucrurile mele iau garanță deplină că sunt de prima calitate atât ea lucru cât și ea artă.

Atrăgând atențiunea on. public asupra împrejurării, că chiar buna cuviință ar aduce cu sine ca bisericile noastre românești prin măestri români să se înfrumusețeze.

Rog bunăvoința în special a onor. oficii și comitetelor parohiale.

Cu tot respectul semnez

I. Iuliu Bosioc,

sculptor și auritor în Berliște,
poșta Jám (Banat).

Promovat cu distincție de școală de sculptură.

Se primesc 2 băieți

în prăvălia mea de șpețerie și fier, să cere să aibă și școală ceva mai bună. Doritorii să se adreseze lui **Const Gh. Boloș**, Câmpeți (Topánfalva). — 1

Un practicant de farmacie

cu praxă de un an sau doi ani, care poșede și limba germană, află imediat aplicare pe lângă un salar de 20 respective 30 coroane și tot viptul, în farmacia **Virgil Vlad**, Gyulafehérvár.

Imprumuturi ieftine

fără nici un adaus de cheltuieli cu 4¹/₂% se mijlocesc imprumuturi de amortizație pe moșii pentru 10—65 de ani, se angajează a despovăra moșii cu datoria mai scumpă, la un împrumut mai ieftin.

Se vînd în rate avantajoase și fără scărițare de preț **orice mașini agricole**, prima calitate și cea mai nouă construcție cu vapor, benzină și mașini de treierat cu olei brut, apoi mașini de sămănat și cosit, mori, cu vapor, benzină, olei și gaz, deasemenea sunt de vânzare **2 mașini de sămănat**, vechi, folosite, una cu 15, alta cu 17 șire, apoi pentru un preț convenabil **o garnitură de treierat**, sistem Göpel putere de 4 HP.

Instalații de luminat cu acetilenă, prin aparatele »Ideal« distins la expoziția din Paris cu medalie de aur sau Beagid, lumină frumoasă potolită, manuară sigură și simplă, economie de 500% în apă în comparație cu celelalte aparate, nu murdăresc, nici nu fac funingină.

Depozit și expediția tuturor părților constitutive; fitile, lize, scoici etc.

La cerere trimite un oficiant specialist în cauză.

Agentura generală comercială:

: Palmer Mátys :

Timișoara (centru), Prinz Eugen-gasse 13.
(lângă cuștarul Koch).

De inspectori școlari de stat recoman-
dat și în mai mult ca

100,000 de exemplare

intrebuințat este

Koós-Goldis
Abecedar
maghiar

prețul 40 fil. A șasea edițiune, în
anul 1908 apărută și aprobată.

Cu această și cu „A doua carte“
(a 3-a edit. 1910) prețul 40 fil. și a
dat prețulindenea ușor și cu mult
progres instrucțiune în limba
maghiară.

Exemplare pentru învățători și cata-
loage despre cărți române pentru școlile
poporale și medii din edițiunea lui Zeidner
sau gratis la dispozițiune.

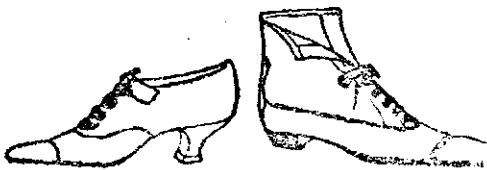
H. ZEIDNER, BRASSÓ

Fond. în a. 1887.

VASILIE BERCEANU

BISERICA-ALBĂ - Fehértplom,
strada Târgului.

Asortiment bogat de ghete pentru băr-
bați, dame și copii de Box, Chevro, Titania
și Occasion, precum și ghete de box ame-
ricane pentru bărbați. - Șoșoni și galosi etc.

Gamașe de piele pentru vânători. Totfelul de
creme pentru ghete, precum și renumitul vax
»Leonhardt Oellack« pentru ghete.

Marfă bună. Prețuri ieftine. Serviciu prompt.

„VATRA“ Institut de credit și eco-
nomi, soc. pe acții, Cluj.

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de **practicant** escriem concurs cu termin până în 1 Oct. 1910 st. n.

Concurenții, cari posed praxă vor primi salar anual de K 1200.—, cei fără praxă K 960.—.

Cererile cu documentele necesare să se trimită la adresa subsemnatei direcțiuni în Cluj—Kolozsvár.

Direcțiunea.

983/910.

Árverési hirdetmény.

Alulirott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel köz-
hírré teszi, hogy az aradi kir. törvényszék-
nek 1910 évi 16752. számú végzése követ-
keztében Dr. Beles Jenő, ügyvéd által kép-
viselt Szpatán Iosif, berzovai lakos javára
2000. K s jár. erejéig 1910. évi július hó
24-án foganatosított biztosítási végrehajtás
utján le- és felülfoglalt és 1058. kor. becsült
következő ingóságok, u. m.: butorok és
egyéb ingók nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a m.-radnai kir. járásbí-
róság 1910-ik évi V. 494/2 számú végzése
folytán 2000 kor. tőkekövetelés, ennek 1910
évi július hó 21 napjától járó 6% kamatai,
1/3% váltódij és eddig összesen 225 kor.
75 fillérben biróilag már megállapított költ-
ségek erejéig, Berzován, alperes volt lakásán,
leendő megtartására 1910 évi október hó
1 napjának délelőtti 9 órája határidőül ki-
tűzetik és ahhoz a venni szándékozok
ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg,
hogy az érintett ingóságok az 1881. évi
LX. t. c. 107. és 108. §-ai értelmében kész-
pénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek,
szükség esetén becsáron alul is el fognak
adatni.

Amennyiken az elárverezendő ingóságokat
mások is le- és felülfoglaltatták és azokra
kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés
az 1881. évi XL. t. c. 120. §. értelmében
ezek javára is elrendeltetik.

Kelt, M.-Radna, 1910. évi szept. hó 20.

Tichy Árpád,
kir. bir. végrehajtó.

Cele mai bune

Vinuri de deal,

le găsești la **Iulius Dános**, producător de
vinuri în Șiria pe lângă arm. prețuri:

Vin de masă prima calitate, azuriu Cor. 50.—
Vin de Rizling prima calitate » 54.—
Cele mai bune vinuri vechi, culoare azurii
Cor. 56.—, 60.—. Vinuri: Schiller Cor.
50.—. Vin roșu (Bikavér) 80.— și 90.—
de hecto.

Vinurile se expediază în butoaie de îm-
prumut, începând dela 100 litre de orice
calitate.

Serviciu culant, vinuri admirabile
de prima calitate.

Adresa pentru scrisori și telegrame:

Iulius Dános,
mare producător de vinuri
Világos (Șiria, Arad m.)

INGRIJIREA FRUMUȘETII.

Regeneratorul pentru păr (Galdys) nu se ține de plicticoasele medicamente anunțate de atâtea ori, cu toate că pe terenul acesta își reclamă primul loc, fiind cel mai bun dintre mijloacele pentru păr. Cu folosirea lui au ajuns la rezultate miraculoase. Femei și artiste din lumea mare prin scrisori de recunoștință dau expresia cea mai măgulitoare preparatului despre mulțămirea lor.

Regulatorul »Galdys« întinereste în scurtă vreme părul încărunțit și îi redă culoarea și strălucirea originală tinereții.

O sticlă 2 cor. 40 fil.

Medicamentul pentru creșterea părului »Galdys« e mijloc sigur contra căderii părului și a boalelor de cap. Promovează în mod miraculos creșterea și întărirea părului iar părul căzut îl înlocuiește bogat. Impedecă fracturarea părului. Cu un cuvânt întărește rădăcina, ca udatul florile. — O sticlă 3 coroane.

Tovarășul acestuia e **spiritul pentru cap »Galdys«**, care împedecă formarea mătreții și jupoierea pielii. — Prețul 2 coroane.

Le pregătește farmacia la »Impăratul Roman« alui

VIG BÉLA, BUDAPEST II. Fő-utca 54.

Celebrele
motoare originale

„OTTO”

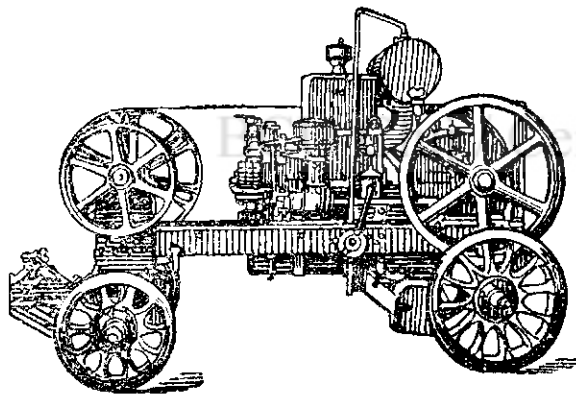
cu benzină, gaz, sau oleiu brut.

Păoa acum sunt în funcțiune mai mult ca 95.000

în toate părțile lumii.

Prețuri ieftine! Condiții avantajoase de plată.

— — Mare expediție în țară și străinătate — —

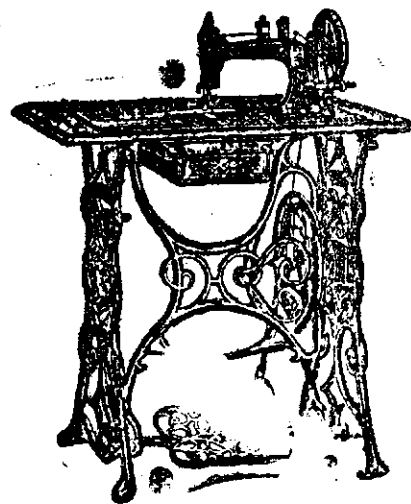

Depozitul filial a fabricii de motoare:

Langen & Wolf

Timișoara — Josefstadt, Bonnáz-u. Nr. 12.

Liste de prețuri și prospecte la dorință se trimit gratuit și porto franco.

Pentru fiecare mașină 5 ani garanție.

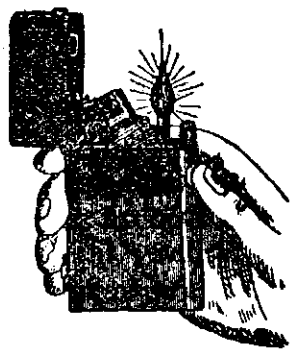
Dürr Gusztáv

mehanic, prăvălie de mașini de cusut și biciclete în SIBIU Nagyszeben, Gr. Ring 19.

Recomandă magazinul său bogat asortat cu cele mai bune mașini de cusut fabricate în țară și străinătate cu prețuri moderate. — Singura vânzare de mașini de cusut PFAPP și SEIDEL & Neumann; luntrița rotundă, luntrița lungă, luntrița centrală în mașini rotande pentru familie și ateliere.

Biciclete: Dürkopp și Stiria.

Depozit de părți aparținătoare: pentru mașini de cusut și biciclete. Tot-felul de reparări de mașini de cusut și biciclete se execută grabnic.

Gramofone și plăci, Aprinzători original „Imperator“, lampioane de buzunar

se găsesc mai ieftin în marele magazin de fabrică a lui

Tóth, József, Szeged, Könyök-u.

= Noui arii românești, à fl. 1.50. 3 buc. fl. 4. 6 buc. f. 7.50. 12 buc. fl. 14. Cereți gratuit prospectul de prețuri.

Se caută revanzători.

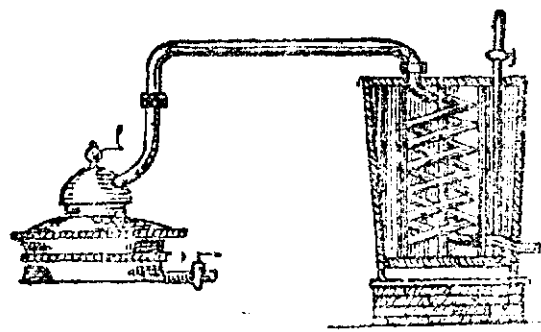
Schuster Hans, arămar Szászváros, Korház-utca.

Primește spre efectuare: instrumente de fabricare de spirt, cognac, licquer, țuică și instrumente de a condensa acestea. Mare magazină. Totfelul de instrumente și lucruri necesare la fabrici. Vase de aramă roșie pentru hoteluri, birturi etc. etc.

Vase de fiert cafea, vase de spălat și curățit.

Primește montarea și repararea fântanelor artificiale pe lângă prețuri moderate. —

Comandele se execută prompt.

Hoffmann Sándor Arad, palatul teatrului.

== Au sosit toate noutățile de toamnă: ==

Materii admirabile în cele mai noue culori.

POSTAVURI
pentru talii.

DELINURI.

ȘALURI.

ROCHII de desupt.

CIORAPI

mai iefteni ca ori-unde

CONFEȚIUNI

pentru femei și fete.

ALBITURI.

PANZE.

BRODERII.

DANTELE.

ȘINOARE etc. etc.

TRUSOURI.

ADJUSTĂRI

(DECORAȚII)

pentru halne.

Rog să binevoiti a privi vitrinele mele.

Frații Burza

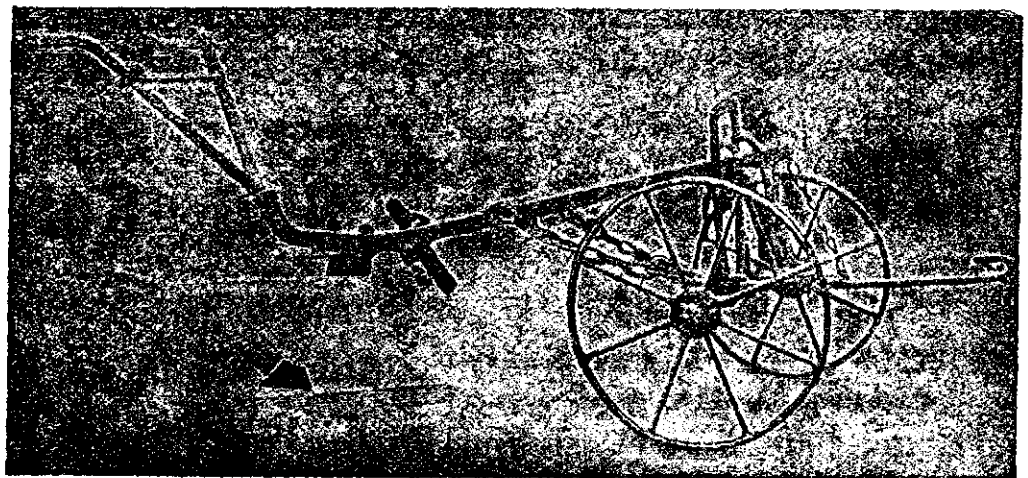
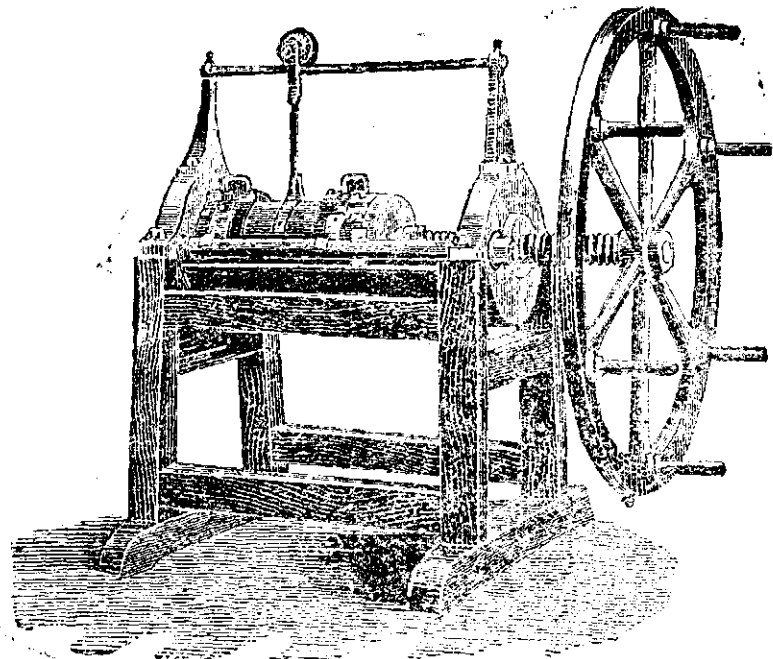
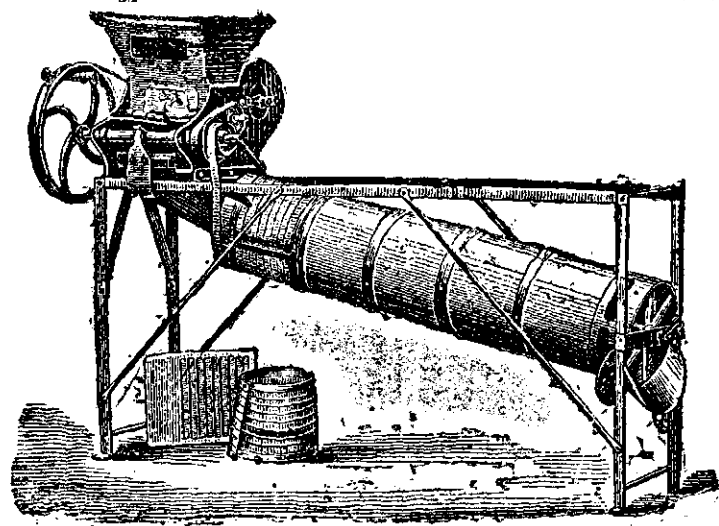
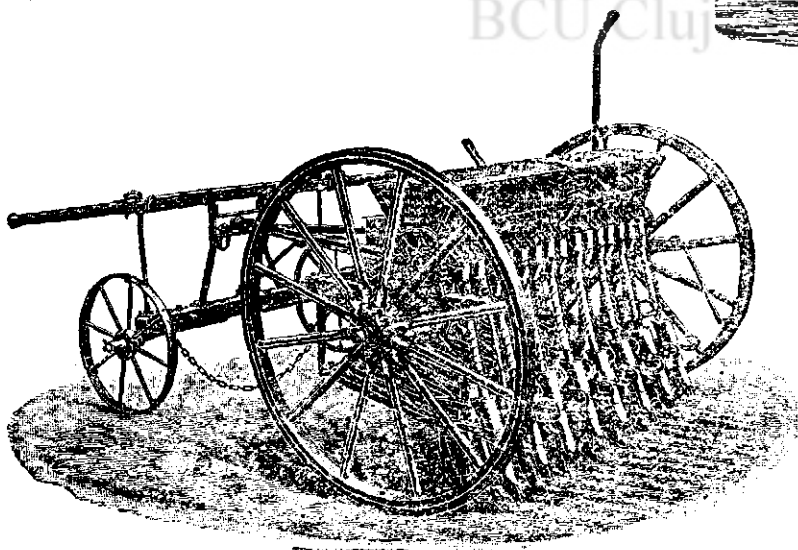
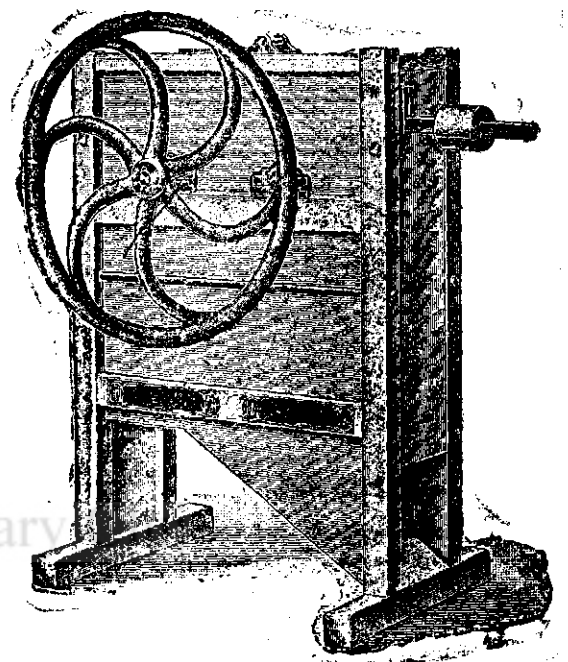
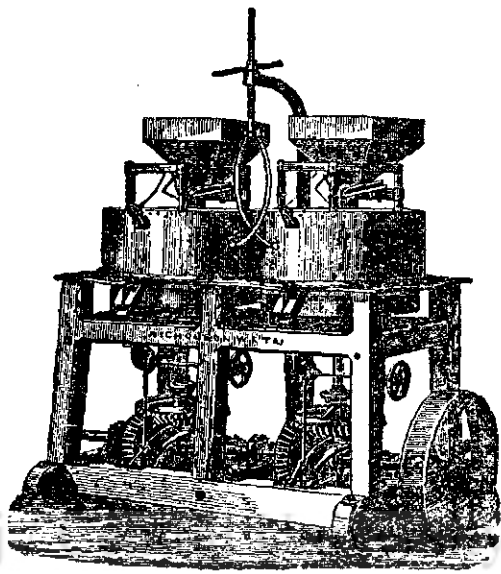
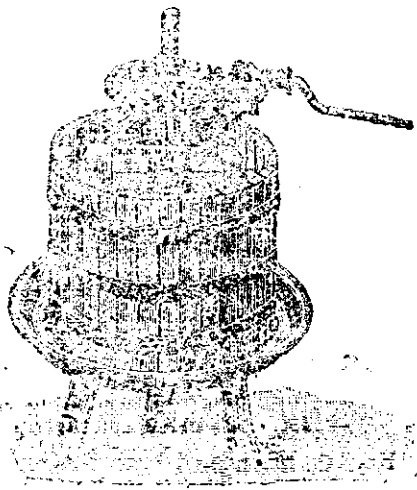
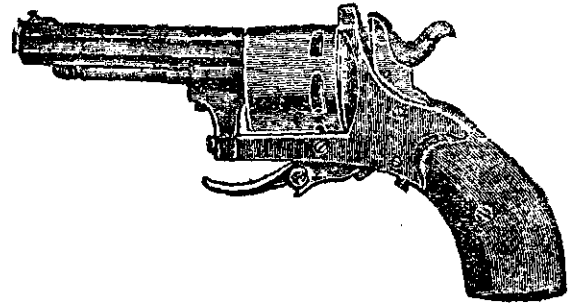
Nr. telefonului 604.

Cea mai mare firmă românească din Ungaria.

Arad, Boros Béni-tér 1.

Recomandă magazinul lor bogat asortat de **ferării, arme** și tot-felul de **mașini agricole** cu prețurile cele mai moderate și pe lângă plătire în rate. Catalog trimitem gratuit.

Agentura generală a fabricii de mașini Nicholson din Budapesta pentru garnituri de treerat și orice mașini agronomice.

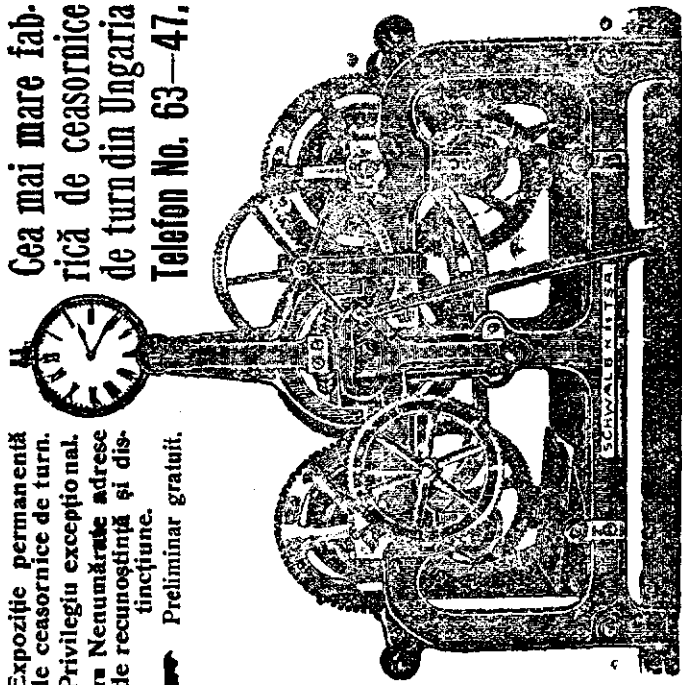
Cu garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori servim bucuros, eventual pentru primirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața locului pe spesele noastre.

== Mare asortiment de osii Steier și originale Winter. ==

SCHWALB KÁLMÁN ÉS TSA FABRICA DE CEASORNICE DE TURN BUDAPEST, VII. Dembisky-u. 32.

Cea mai mare fabrică de ceasornice de turn din Ungaria
Telefon No. 63—47.

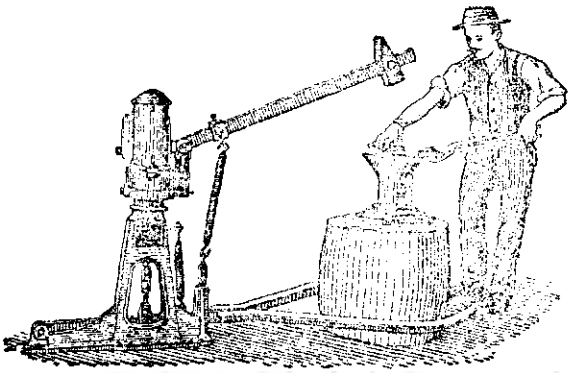
Expoziție permanentă de ceasornice de turn. Privilegiu excepțional. Nenumărate adrese de recunoștință și distincțiuni.
Preliminar gratuit.

Important pentru lăcățari și fauri.

Ciocan barost patentat ce se poate mânia cu piciorul
Invenții de Schwartz és Társa. — Unicii fabricanți și vnzători
Fabrica **Solymos Testvérek** Arad, Kölcsey-u. 67.

Mare economisală de timp și ajutori lucrători, în propozițiune ieftin, se poate folosi ușor în oricare atelier. Celor cari se interesează la dorință li-se trimite catalog de prețuri cu explicații amănunțite gratuit.
Cu stimă:
Solymos Testvérek, Arad.

Telefon 66—82.

FISCHER TESTVÉREK

■ lustritori de sticlă și fabricanți de oglinzi; ■
■ pictură specială pentru geamuri de biserică. ■
BUDAPESTA, VIII., Mária-utca No. 11.

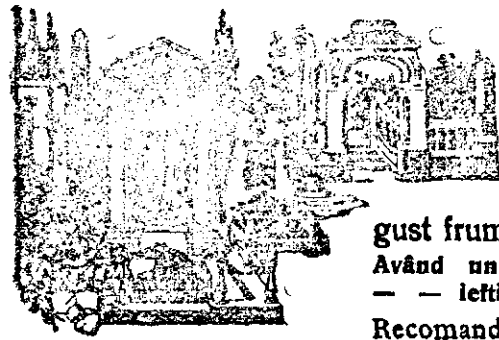
Pregătim ireproșabil oglinzi, plăci, dulapuri și apărătoare pentru uși. Primim execuția conștiințioasă a oricăror lucrări din acest ram, apoi colorarea în sticlă ori mozaic a geamurilor de biserică, dormitoare, sufragerii, saloane, portale și porticuri.

== Mare depozit de sticlă în plăci. ==
Comandele atât din loc cât și din provincie se fac cu multă conștiințiozitate.

Telefon 66—82.

TUNNER CORNEL industrie de mar-

moră și granit.
Timișoara-Fabric, Andrassy-út Nr. 22.
Timișoara-Josefin, Hunyadi-u. Nr. 4.

Iși recomandă magazinul asortat bogat monumente, table de marmoră, statui, fabricație proprie în executare de gust frumoasă și cu prețuri moder. Având un magazin bogat, livrează mai ieftin ca orice concurență. —
Recomandându-mă on. public cu stimă

TUNNER CORNEL, măiestru de sculptură în piatră.

— Prețuri moderate. —

ANUNȚ.

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public că mi-am deschis în Șiria, drumul Aradului, un atelier de : tâmplărie : (măsar) unde efectuează ori-ce lucrări ce se ține de bransa aceasta, totfelul de mobile, precum și ori-ce lucrări de edificii.

Rugând sprijinul onoratului public român, semnez
Cu stimă :

VASILE HUIU
măestru măsar,
Șiria (Világos, c. Arad).

— Serviciu conștiințios. —

— Să sprijinim meseriașii români! —

— Să sprijinim meseriașii români! —

Cele mai bune

orologe

— cele mai solide și cele mai după modă —

juvaericeale

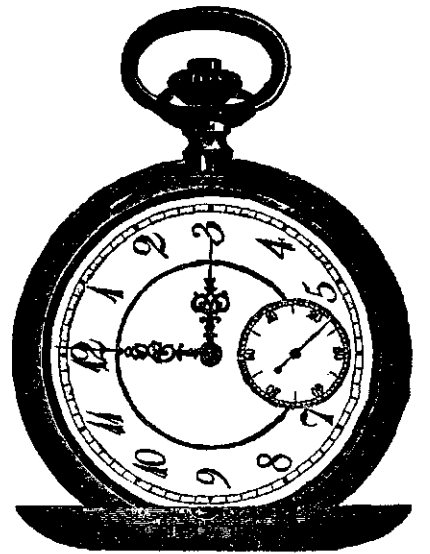
atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă cheazășie de 10 ani și prețuri ieftine, livrează cea mai bună prăvălie în aceasta privință în întreaga Ungaria

BRAUSWETTER JÁNOS

orologier în SZEGED:

CATALOG cu 2000 chipuri se trimite GRATUIT.

Notez că numai aceia vor primi catalogul gratuit cari îl cer cu provocare la ziarul Tribuna. (ad. scriu că a cetit anunțul în Trib.)
Correspondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

Izay și Rigó

magazin de l-u rang de

albituri gata de pânză albituri de pat și pânzeturi de masă
Gluj—Kolozsvár, Strada Deák Ferencz Nr. 4.

Prețuri fixe moderate.

Mare asortiment de mărfuri din patrie.

Primește totfelul de executări de

TRUSOURI

cu orice prețuri, la chemarea în provincă arată cu plăcere colecția

:: :: de mustre. :: ::

Asortiment mare și frumos.

Pânză de in de Rumburg.

Pânză de in de Irlanda.

Pânză de in de Kreász.

BUMBAC

de Damast și Grádli.

ALBITURI GATA pentru femei, bărbați și copii,
ALBITURI PENTRU PAT,
NĂFRĂMI DE BUZUNAR.
CIORAPI etc.

PANZETURI ALBE și COLORATE pentru masă.